

**KAPADOKYA, MUSTAFAPAŞA KÖYÜ, 42 PAFTA,
5005-5006 PARSELLERDE YER ALAN SİVİL
MİMARLIK ÖRNEĞİ YAPININ
RESTORASYON PROJESİ**

Ceyda ÇİFTÇİ

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**KAPADOKYA, MUSTAFAPAŞA KÖYÜ, 42 PAFTA, 5005-5006 PARSELLERDE
YER ALAN SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ YAPININ
RESTORASYON PROJESİ**

Ceyda ÇİFTÇİ

**Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCI
(Danışman)**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI**

BURSA- 2017

Her Hakkı Saklıdır

TEZ ONAYI

Ceyda ÇİFTÇİ tarafından hazırlanan “Kapadokya, Mustafapaşa Köyü, 42 Pafta, 5005-5006 Parsellerde Yer Alan Sivil Mimarlık Örneği Yapının Restorasyon Projesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

Başkan : Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ
Uludağ Ü. Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Anabilim Dalı

İmza

Üye : Doç. Dr. Bilal BAĞBANCİ
Uludağ Ü. Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Anabilim Dalı

İmza

Üye : Prof. Dr. Neriman ŞAHİN GÜÇHAN
Orta Doğu Teknik Ü. Mimarlık Fakültesi,
Mimarlık Anabilim Dalı

İmza

Yukarıdaki sonucu onaylıyorum

Prof. Dr. Ali BAYRAM
Enstitü Müdürü

01.03/2017

U.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı
beyan ederim.

28..02.2017

Ceyda ÇİFTÇİ

ÖZET
Yüksek Lisans

**KAPADOKYA, MUSTAFAPAŞA KÖYÜ, 42 PAFTA, 5005-5006 PARSELLERDE
YER ALAN SİVİL MİMARLIK ÖRNEĞİ YAPININ
RESTORASYON PROJESİ**

Ceyda ÇİFTÇİ

Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCI

Bu çalışma, Nevşehir ili, Mustafapaşa Köyü'nde bulunan, M.S 1878 tarihinde yapılmış sivil mimarlık örneği bir yapıyı konu edinmiştir.

Birinci bölümde, teze konu yapının projelendirilmesindeki amaç, kapsam ve yöntemlerden bahsedilmektedir.

İkinci bölümde, çalışma alanının bulunduğu Kapadokya Bölgesi ve Mustafapaşa Köyü'nün coğrafi özellikleri, tarihi, siyasi, sosyal gelişimi ve mimarisi araştırılmıştır.

Üçüncü bölümde, yapının güncel durumu incelenerek, ölçüleri alınmış, fotoğraf albümü oluşturulmuş, bu belgeler ışığında rölövesi tamamlanmıştır. Yapıdan elde edilen bilgilere göre hasar analizi hazırlanmış ve bozulmaları oluşturan etkenler belirlenmiştir.

Dördüncü bölümde, yapının yapıldığı dönemdeki özgün durumunun tespiti için, sözlü-yazılı kaynaklar, yapıdan gelen izler, benzer dönem örnekleri, yapı içi karşılaştırmalar yapılmış, elde edilen verilere göre restitüsyon projesi hazırlanmıştır.

Beşinci bölümde, hazırlanan rölöve belgeleri ve restitüsyon projesi esas alınarak, yapının bulunduğu Mustafapaşa Köyü'nün ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte bir işlev uygun görülerek, restorasyona yönelik müdahale yöntemleri belirlenmiştir.

Altıncı bölümde sonuç olarak, Kapadokya Bölgesi'ne ait mimari dokunun korunmasına ilişkin genel yorumlar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kapadokya, Mustafapaşa, rölöve, restitüsyon, restorasyon
2017, ix+97 sayfa.

ABSTRACT
MSc Thesis

**THE RESTORATION PROJECT OF A 42 SHEET, 5005-5006 PARCELS CIVIL
ARCHITECTURAL BUILDING IN MUSTAFAPAŞA
VILLAGE/CAPPACODIA**

Ceyda ÇİFTÇİ

Uludağ University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ

The subject of this thesis study is the construction of a civil architectural representative, which was built in 1878 A.D., located in Nevşehir-Mustafapaşa Village.

In the first chapter, It was mentioned about the aims, contents and the methods of the project designing of the construction, subject to the thesis.

In the second chapter, it was conducted a research on geographical characteristics, historical political, social improvement and architectural of Cappacodia District , Mustafapaşa Village, field of the study.

In the third chapter, surveyed and composed a photo album by analysing the construction's final version and it's drawings was completed through these documents. Analysis of deterioration and environmental impacts was stated, according to the informations about the construction.

In the fourth chapter, interior comparisons, representatives from the same period, trails come out of the construction, oral and written resources were conducted in order to determine it's genuine and original version. The restitution project was designed taking into account these informations.

In the fifth chapter, based on the designing of drawings documents and restitution project, methods of intervention the restoration might expose to, were identified considering it's functionality from the point of fulfilling to the needs of Mustafapaşa Village in which the construction located.

In the sixth chapter, consequently, general comments were stated about the protection of architectural condition in Cappacodia District.

Keywords: Cappacodia, Mustafapaşa, drawings, restitution, restoration
2017, ix+97 pages.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenim süresi boyunca “Kapadokya, Mustafapaşa Köyü, 42 Pafta, 5005-5006 Parsellerde Yer Alan Sivil Mimarlık Örneği Yapının Restorasyon Projesi” adlı tez çalışmamı hazırlarken bilgi ve tecrübesiyle beni yönlendirerek yardımcı olan değerli tez danışmanım Doç. Dr. Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCI’ya teşekkürlerimi sunarım. Sayın hocalarım Prof. Dr. Neriman ŞAHİN GÜÇHAN ve Doç. Dr. Bilal BAĞBANCI’ya katkı ve önerilerinden dolayı teşekkür ederim.

Arşiv taraması ve teknik konularda emeklerini esirgemeyen Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü ve Kayseri Rölöve Anıtlar Müdürlüğü’nde çalışan arkadaşlarıma, ayrıca her türlü konuda maddi ve manevi destekçim olan annem, babam ve Aliye teyzeme teşekkür ederim.

Ceyda ÇİFTÇİ

28..10/2017

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
SİMGE ve KISALTMALAR DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	vii
1.GİRİŞ	1
2. KAPADOKYA ve MUSTAFAPAŞA’NIN GENEL TANITIMI	3
2.1. Kapadokya’nın Genel Tanıtımı	3
2.1.1. Kapadokya Bölgesi’nin konumu	3
2.1.2. Coğrafi özellikler, tarihi, siyasi ve sosyal gelişim	4
2.1.3. Geleneksel mimari özellikler	9
2.2. Mustafapaşa (Sinassos)’nın Genel Tanıtımı	14
2.2.1. Konum ve genel tanım	14
2.2.2. Tarihi ve sosyo-ekonomik gelişim	16
2.2.3. Yapıların mimari özellikleri	19
3. YAPININ MEVCUT DURUMU	32
3.1. Genel Konum ve Tarihçesi	32
3.2. Plan ve Cephe Özellikleri	33
3.2.1. -3.78 kot planı	35
3.2.2. -3.26 kot planı	47
3.2.3. +0.75 kot planı	49
3.2.4. Cephe özellikleri	53
3.3. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri	58
3.4. Yapıda Görülen Bozulmalar	59
4. RESTİTÜSYON PROJESİ	63
4.1. Yapıdaki Restitüsyon Sorunları	63
4.2. Restitüsyona Işık Tutan Belgeler	63
4.3. I. Dönem Restitüsyonu (1878 Dönemi)	70
4.4. II. Dönem Restitüsyonu (1878 Sonrası Dönemi)	73
5. RESTORASYON PROJESİ	80
5.1. Yapıya Ait Müdahaleler	80
5.1.1. Sağlamaştırma	80
5.1.2. Temizleme	83
5.1.3. Tamamlama	84
5.2. Kullanıma İlişkin Öneri	86
6. SONUÇ	92
KAYNAKLAR	94
EKLER	96
ÖZGEÇMİŞ	97

SİMGE ve KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

cm	Santimetre
m	Metre
km	Kilometre
kg	Kilogram
yy	Yüzyıl
MÖ	Milattan Önce
MS	Milattan Sonra
H	Hicri
M	Miladi
TAKS	Taban Alanı Kat Sayısı

Kısaltmalar

NKVKBK	Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
BKVKBK	Bursa Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Peribacasının oluşumu	4
Şekil 2.2. Kapadokya'nın coğrafi konumu.....	5
Şekil 2.3. İlk çağda Kapadokya'nın konumunu gösteren harita.....	6
Şekil 2.4. Manastırlar ve kiliseler.....	7
Şekil 2.5. Göreme Açık Hava Müzesi'ndeki Karanlık Kilise'nin zemin kat ve 1. kat plan şeması	8
Şekil 2.6. Karanlık Kilise cephesi	8
Şekil 2.7. Karanlık Kilise iç mekan.....	8
Şekil 2.8. Selçuklu Dönemi Aksaray Alayhan yapısı	9
Şekil 2.9. Selçuklu Dönemi Aksaray Alayhan hamam kalıntısı	9
Şekil 2.10. Aksaray Sultanhan cephesi	9
Şekil 2.11. Aksaray Sultanhan Köşk Mescid	9
Şekil 2.12. Derinkuyu yeraltı şehri yerleşimi	10
Şekil 2.13. Göreme Açık Hava Müzesi'ndeki Karanlık Kilise'nin zemin kat ve 1. kat plan şeması	10
Şekil 2.14. Göreme'de peribacası.....	11
Şekil 2.15. Kayaoyma ve yığma hücrelerin üreme şeması.....	11
Şekil 2.16. Ürgüp, Mustafapaşa Köyü, 74,75,76,77 parseller,-3.00 kotu kayaoyma plan örnekleri.....	12
Şekil 2.17. Ürgüp, Mustafapaşa Köyü, 74,75,76,77 parseller,+13.00 kotu kayaoyma plan örnekleri	12
Şekil 2.18. Ürgüp'te kayaoyma yerleşimi	12
Şekil 2.19. Ürgüp, Ortahisar Köyü yarı oyma+yarı yığma konut plan örnekleri (29 pafta,5609 parsel, -4.19, -4.98, -5.24 plan kotları ve boydan kesit).....	13
Şekil 2.20. Uçhisar Beldesi yarı oyma+yarı yığma konut örnekleri	13
Şekil 2.21. Ürgüp yarı oyma+yarı yığma konut örnekleri	13
Şekil 2.22. Mustafapaşa yığma konut örnekleri	14
Şekil 2.23. Mustafapaşa yığma konut örnekleri	14
Şekil 2.24. Mustafapaşa'nın coğrafikonumu.....	15
Şekil 2.25. Mustafapaşa yerleşimi.....	15
Şekil 2.26. 19. yy Sinasos Mahalleleri	17
Şekil 2.27. Kapalos Mahallesi.....	18
Şekil 2.28. Mustafapaşa genel görünüm	19
Şekil 2.29. Mustafapaşa yerleşimi.....	20
Şekil 2.30. Mustafapaşa ve çevresinin havadan görünümü.....	20
Şekil 2.31. Duvar tipi	22
Şekil 2.32. Duvar kesitinde görülen bağlayıcı şilez malzemesi (Ürgüp, Mustafapaşa Köyü, 42 pafta, 5005 parsel)	22
Şekil 2.33. Ahşap kiriş örtü sistemi.....	23
Şekil 2.34. Ahşap kiriş örtü sistemi.....	23
Şekil 2.35. Kemerli tonoz oda örneği.....	23
Şekil 2.36. Kemerli tonoz oda örneği.....	23
Şekil 2.37. Taştan yapılmış tandır	24
Şekil 2.38. Kayaya oyulmuş tandır	24
Şekil 2.39. Eyvan mekanları.....	25
Şekil 2.40. Eyvan mekanları.....	25

Şekil 2.41. Eyvan mekanları.....	25
Şekil 2.42. Kayadam ahır mekanı	26
Şekil 2.43. Kayadam ahır mekanı	26
Şekil 2.44. Kayadam ahır mekanı	26
Şekil 2.45. Kemer oda	27
Şekil 2.46. Ahşap tavanlı oda.....	27
Şekil 2.47. Merdiven örnekleri.....	27
Şekil 2.48. Merdiven örnekleri.....	27
Şekil 2.49. Dolap örneği.....	28
Şekil 2.50. Dolap örneği.....	28
Şekil 2.51. Niş örneği.....	28
Şekil 2.52. Sinasos konutlarında dolap, niş örnekleri	29
Şekil 2.53. Niş örneği.....	29
Şekil 2.54. Sinasos konutlarında ocak örneği.....	29
Şekil 2.55. Ocak örneği	29
Şekil 2.56. 1729 tarihli Konstantin ve Eleni Kilisesi batı cephesi	29
Şekil 2.57. Konstantin ve Eleni Kilisesi batı cephesi.....	30
Şekil 2.58. Konstantin ve Eleni Kilisesi orta neften görünüm.....	30
Şekil 2.59. 1890 tarihli Mehmet Şakir Paşa Medresesi güneydoğu cephesi	30
Şekil 2.60. 1601 tarihli Aşağı Cami görünümü.....	30
Şekil 2.61. Belediye Binası	31
Şekil 2.62. 1865 tarihli Maraşoğlu Köprüsü	31
Şekil 2.63. 1908 tarihli Aya Nikola Kilisesi giriş cephesi	31
Şekil 2.64. 1840 tarihli Taxiarches Kilisesi	32
Şekil 2.65. 1895 tarihli Erkek Lisesi	32
Şekil 2.66. 1908 tarihli Aya Nikola Kilisesi giriş cephesi	32
Şekil 3.1. Alt avlu girişinde yer alan kitabe	33
Şekil 3.2. Vaziyet planı	34
Şekil 3.3. Yapının güneybatı görünüşü	35
Şekil 3.4. Alt kot (-3.78) plan şeması.....	36
Şekil 3.5. Z01 No'lu oda	37
Şekil 3.6. Z01 No'lu odadan Z02 No'lu odaya bakış penceresi.....	37
Şekil 3.7. Z03 No'lu odanın kuzey duvarından bakış	38
Şekil 3.8. Z03 No'lu odanın güney duvarından bakış	38
Şekil 3.9. Z03 No'lu odada tuf kayadan oluşan seki.....	39
Şekil 3.10. Z03 No'lu odada tuf kaya seki üzerindeki oyuk detayı	39
Şekil 3.11. Z03 No'lu odanın tavanında bulunan göbek detayı	39
Şekil 3.12. Z03 No'lu odanın batı duvarında bulunan ahşap niş	40
Şekil 3.13. Z03 No'lu odanın doğu duvarında bulunan niş.....	40
Şekil 3.14. Z04 No'lu odadan Z03 No'lu odaya bakış.....	41
Şekil 3.15. Batı duvarında bulunan niş.....	41
Şekil 3.16. Doğu duvarında bulunan seki.....	41
Şekil 3.17. Kesme taştan yapılmış ayırıcı duvar	42
Şekil 3.18. Tuf kayaoyma samanlık mekanı	42
Şekil 3.19. Batı duvarında bulunan kayaoyma raf	43
Şekil 3.20. Doğu duvarında bulunan kayaoyma tekne (şirahane).....	43
Şekil 3.21. Z09 No'lu odanın kuzey duvarına bakış	44
Şekil 3.22. Z09 No'lu odanın güney duvarına bakış	44

Şekil 3.23. Kesme taş kümes.....	45
Şekil 3.24. Z10 No'lu oda (ahır)	45
Şekil 3.25. Z10 No'lu oda (ahır)	45
Şekil 3.26. Z10 No'lu odanın kuzey duvarına bakış	46
Şekil 3.27. Z11 No'lu oda	46
Şekil 3.28. Z11 No'lu odada bulunan ocak	47
Şekil 3.29. Odanın batı duvarında yer alan pencere	47
Şekil 3.30. Z11 No'lu odanın kuzey duvarı süslemeleri	47
Şekil 3.31. Z11 No'lu odanın batı duvarı süslemeleri.....	47
Şekil 3.32. Alt kot (-3.26) plan şeması.....	48
Şekil 3.33. Z05 No'lu odanın doğu duvarı.....	49
Şekil 3.34. Z05 No'lu odanın batı duvar ve tonoz üst örtüsü.....	49
Şekil 3.35. Üst kot (+0.75) avlu plan şeması.....	49
Şekil 3.36. 101 No'lu odanın kuzey duvarı	50
Şekil 3.37. 101 No'lu odanın güney duvarı.....	50
Şekil 3.38. 101 No'lu oda tavanı	51
Şekil 3.39. Tepe penceresi.....	51
Şekil 3.40. 102 No'lu odanın güney duvarı.....	51
Şekil 3.41. 102 No'lu odanın kuzey duvarı.....	51
Şekil 3.42. Muhdes tekne	52
Şekil 3.43. Zemin taş döşemesi	52
Şekil 3.44. Üst kat avlunun kuzeyinde yer alan yapı kalıntıları	52
Şekil 3.45. Üst kat avlunun doğusunda yer alan yapı kalıntısı.....	53
Şekil 3.46. Güney cephe	54
Şekil 3.47. Üzerinde kitabesi bulunan alt kot avlu giriş kapısı	54
Şekil 3.48. Alt kot avlu giriş kapısı üstündeki kitabe	55
Şekil 3.49. Yıkılmış oda	55
Şekil 3.50. Üst kot avlu duvarı	56
Şekil 3.51. Batı cephesi	57
Şekil 3.52. Doğu cephesi.....	57
Şekil 3.53. Avlunun güneydoğu cephesi.....	57
Şekil 3.54. Üst avludan alt avluya bakış	58
Şekil 3.55. Üst avludan alt avluya bakış	58
Şekil 3.56. 102 No'lu odanın doğu cephesi.....	58
Şekil 3.57. Üst kotta yıkılmış olan oda	59
Şekil 3.58. Yıkılan üst kot avlu giriş kapısı	59
Şekil 3.59. Alt kot avluda bulunan yıkılmış mekanlar	60
Şekil 3.60. Strüktürel çatlak	60
Şekil 3.61.101 ve 102 No'lu odaların arasındaki dilatasyonda düşeyden sapma nedeniyle görülen ayrılma sorunu	60
Şekil 3.62. 101 No'lu odanın çatıdan su alması nedeniyle ahşap tavanda oluşan çürüme	61
Şekil 3.63. Çatıdan su alan 102 No'lu odanın tonozunda görülen nem problemleri	61
Şekil 3.64. Toprak kotuna yakın yerlerde su ve nemden kaynaklı derz boşalmaları	62
Şekil 3.65. Toprak kotuna yakın yerlerde su ve nemden kaynaklı erimiş ve yüzey kaybına uğramış taşlar	62
Şekil 4.1. Yapıya ait tescil fişi.....	65
Şekil 4.2. 5005 parselde ait tapu belgesi	66

Şekil 4.3. 5006 parselde ait tapu belgesi	67
Şekil 4.4. Yapıya ait imar durumu belgesi	68
Şekil 4.5. Yapıya ait kadastro paftası	69
Şekil 4.6. Alt kot (-3.26 kotu) I. dönem restitüsyon projesi plan şeması	70
Şekil 4.7. Z01 No'lu oda önündeki kemer izi	71
Şekil 4.8. Z11 No'lu oda önündeki kemer izi	71
Şekil 4.9. Z10 No'lu odadaki yemlik ve zincir halkaları (ahır)	72
Şekil 4.10. Ocağın özgün hali	73
Şekil 4.11. Üst kot (+0.75 kotu) II. dönem restitüsyon projesi plan şeması	74
Şekil 4.12. Kuzey duvarında bulunan sonradan küçültülmüş pencere	75
Şekil 4.13. 101 No'lu odanın güney cephesi	76
Şekil 4.14. 106 No'lu odanın batı cephesi	76
Şekil 4.15. Sonradan yapılmış kesme taş duvar	77
Şekil 4.16. Alt kot avlunun güney duvarındaki mekanlar	77
Şekil 4.17. Alt kot avlunun güney duvarındaki mekanlar	77
Şekil 4.18. Güney cephede giriş kapısının doğu yönünde bulunan hela	78
Şekil 4.19. Alt kot avlu güney duvarından helaya açılan ahşap kapı	78
Şekil 4.20. Avlu duvarı üzerindeki merdiven izi	79
Şekil 5.1. Yapının güney cephesi	81
Şekil 5.2. Yapının -3.26 kot planı	82
Şekil 5.3. Yapının -3.78 kotunda tamamlama yapılacak mekanlar	85
Şekil 5.4. Yapının +0.75 kotunda tamamlama yapılacak mekanlar	86
Şekil 5.5. Yapının -3.78, -3.26 kotları plan şeması ve tesisat şaftlarının gösterimi	89
Şekil 5.6. Yapının +0.75 kotu plan şeması	91

1. GİRİŞ

Kapadokya Bölgesi'nin nitelikli köyleri arasında yer alan Mustafapaşa'daki (Sinassos) yapıların büyük çoğunluğu harap durumdadır. Yörenin konut kimliğini en iyi şekilde yansıtan örneklerden biri olan, 42 pafta, 5005-5006 parsellerde yer alan sivil mimarlık örneği yapının restorasyon projesinin hazırlanması amaçlanmıştır.

Mustafapaşa Köyü'nde 1924 yılı mübadele öncesi inşa edilen sivil mimarlık örneği yapıların sanatsal değeri, Anadolu halkının Rumlar'a gösterdiği anlayış ve hoşgörünün sonucudur. Bu anlayışla inşa edilen anıtsal ve sivil mimari örneklerin günümüzde korunarak, tarih-kültür ve koruma bilincinin doğru bir şekilde kazandırılması gerekmektedir.

Teze konu olan sivil mimarlık örneği yapı; 1924 yılında mübadele öncesinde, kayaoyma ve taş mimarinin birlikte kullanımıyla inşa edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı; Kapadokya'da yer alan kayaoyma ve taş mimarisinin oluşturduğu sivil mimarlık örneği yapıların bilinçsiz kullanımlar, doğal afetler ve vandalizm gibi etkenlerle bozulmalarının engellenmesi ve gelecek nesillere aktarılmasında örnek teşkil edecek bir restorasyon projesinin hazırlanmasıdır.

Teze konu olan yapı; Mustafapaşa Köyü'nde bulunan sivil mimarlık örneği yapıların özgün mimari özelliklerini yansıtmaktadır. Yapıya ilişkin özgün verilerin elde edilmesinde yapı ve çevresinin fiziki, tarihi, sosyal boyutta araştırmalarının yapılmasında öncelikle Kapadokya'nın coğrafi durumu, ardından Mustafapaşa Köyü ele alınmıştır.

Yapının rölöve ölçümleri 'total station' kullanılarak 3 kişilik bir ekiple yapılmıştır. Poligon noktalarının birleştirilmesiyle oluşturulan plan, kesit, görünüş krokileri Autocad 2010 ortamında çizilmiştir. Dijital fotoğraf makinalarıyla çekilen fotoğraf ve yerinde yapılan el ölçümleriyle rölöve çizimleri detaylandırılmıştır.

Yapının restitüsyon projesi hazırlanırken özgün durumunun tespitine yönelik Ürgüp Belediyesi ve Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda arşiv araştırmaları yapılmıştır. Yapının bulunduğu yer ve çevresinde yapılan gözlem sonuçlarına göre benzer dönem örnekleriyle karşılaştırmalar yapılmış ve yapıdan gelen izler yardımıyla restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Tüm bu çalışmalar yapılırken daha önce hazırlanmış olan tez ve projeler de ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Müdahale analiz paftaları yapının onarılmasına yardımcı olmuştur. Yapının işlevi Mustafapaşa Koruma Amaçlı İmar Planı Hükümleri'nde belirlenen kararlar ve halkın ihtiyacı göz önünde bulundurularak belirlenmiştir.

2. KAPADOKYA ve MUSTAFAPAŞA’NIN GENEL TANITIMI

2.1. Kapadokya’nın Genel Tanıtımı

2.1.1. Kapadokya Bölgesi’nin konumu

Roma İmparatoru Augustus zamanında tarihçi Strabon’un (M.Ö.64-M.S.24) ‘Geographica’ adlı eserinde Kapadokya Bölgesi’nin sınırları güneyinde Toros Dağları, batıda Aksaray, doğuda Malatya ve kuzeyde Doğu Karadeniz olarak belirlenmiştir (Gülyaz 2006). Bu sınırlar Roma hakimiyetindeki Kapadokya Krallıkları’nın siyasi gücünü göstermektedir. Günümüzde doğal coğrafi yapı ve kültürel etkenlere göre tanımlanan Kapadokya’nın sınırları, güneyde ve doğuda Erciyes ve Hasan Dağları, kuzeyde Kızılırmak, batıda Tuz Gölü ile çevrelenmiş olan bölgedir (Andalfato ve Zucchi 1971). Bu bölge; Nevşehir, Kırşehir, Aksaray, Kayseri, Niğde illerini kapsamaktadır.

Kapadokya kelimesinin kökenine ilişkin farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. M.Ö. 2300 yılında ilk kez Kapadokya kelimesine Hitit yazıtlarında rastlanmıştır. Kapadokya yöresi Pers egemenliğinde ‘güzel atlar ülkesi’ anlamına gelen ‘Katpatuka’ olarak adlandırılmıştır (Korat 2003). Umar’a (1993) göre Kapadokya ismi Kızılırmak’ın Delice kolunun eski adı olan ‘Kappadoks’ tan gelmektedir.

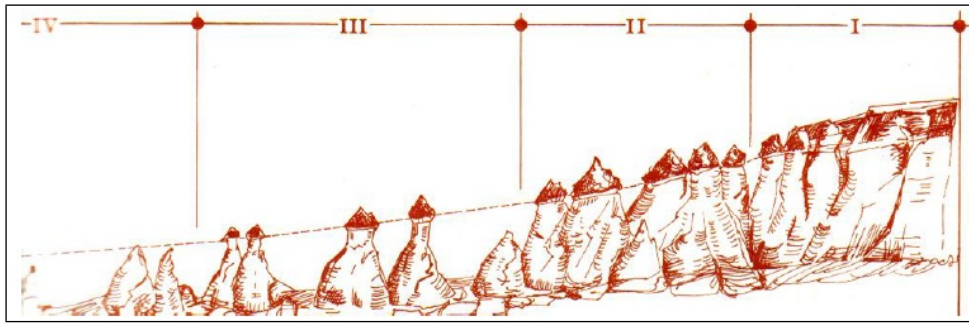
Türkiye 1983 yılında UNESCO Dünya Miras Sözleşmesi’ni imzalamıştır. Ülkemizin, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün sorumluluğunda yürüttüğü çalışmalar sonucunda 14 adet kültürel miras alanı ile 2 adet doğal ve kültürel miras alanlarımız UNESCO Dünya Miras Listesi’ne alınmıştır. Kapadokya ve Göreme Milli Parkı doğal ve kültürel miras alanı olarak 6.12.1985 tarihinde kaydedilmiştir (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44423/dunya-miras-listesi.html>).

2.1.2. Coğrafi özellikler, tarihi, siyasi ve sosyal gelişim

Coğrafi özellikler

Kapadokya Bölgesi'nin fiziki yapısını tektonik, volkanik hareketler ve atmosfer koşulları belirlemiştir. Bölgedeki oluşum günümüzde de devam etmektedir. Kapadokya bölgesinde bulunan en önemli volkanik dağlar kuzeydoğu-güneybatı yönünde sıralanan Erciyes Dağı (3917 m), Develi Dağı, Melendiz Dağı, Keçiboydoran Dağı ve Hasan Dağı (3253 m)' dir (Andalfato ve Zucchi 1971).

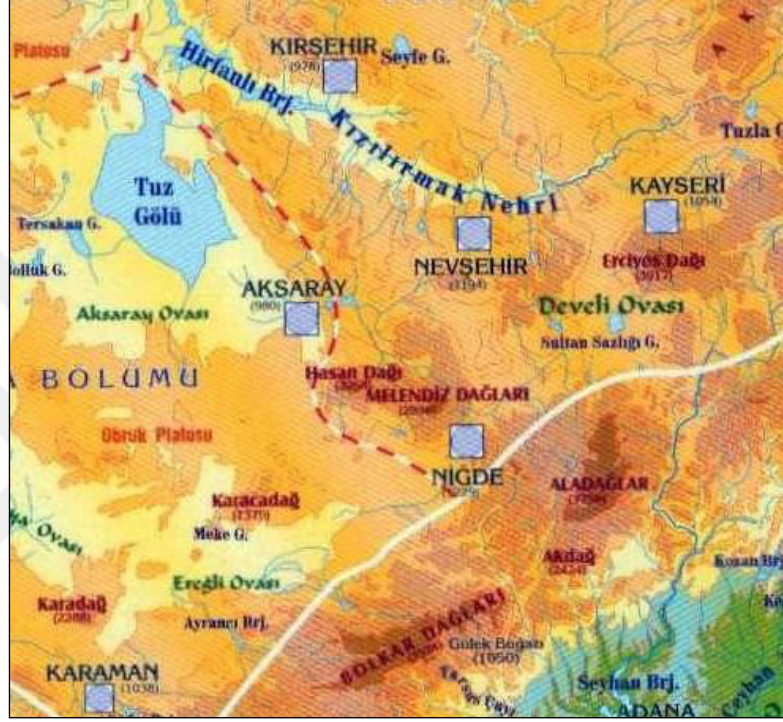
Volkanik dağların üst miyosen çağda patlamalarıyla Kapadokya yöresinin jeolojisi oluşmuştur. Çevreye yayılan lav ve tüfler yüksek platoları meydana getirmiştir. Dağ eteklerindeki platolar bazalt katmanıyla kaplanmıştır. Akarsu, göl ve sel sularının platolar üzerindeki tuf tabakalarını aşındırmasıyla peribacaları meydana gelmiştir (Şekil 2.1). Bazalt katmanının alt kısımlarda aşınıp, üst kısımlarda aşınmadan korunmasıyla konik, şapkalı, matar biçimli peribacaları oluşmuştur. Gövdesi volkanik tüften, üst kısmı ignimbrit, bazalt gibi sert kayadan oluşmuştur. Kapadokya yöresinin karakterini oluşturan peribacalarının boyutları vadilerden aşağıya doğru yükseklikle birlikte artmaktadır (Korat 2003). Bölgedeki diğer bir oluşumda kırgıbayırlardır¹. Sel sularının volkanik tüfler üzerinde yarattığı çizgisel yarıklar ile şekillenmişlerdir (Ayaşlıgil 2003).

Şekil 2.1. Peribacasının oluşumu (Andalfato ve Zucchi 1971)

¹ Kurak iklimlerde, sel suları ve rüzgarın etkisiyle oluşmuş engebeli yeryüzü şekilleridir. Genellikle Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu Bölgeleri'nde görülür.

Kapadokya yöresinin topoğrafyasını; bölgenin kuzeybatısında bulunan volkanik olmayan yükseltiler, güneybatısındaki Tuz Gölü çöküntüsü (900m), Aksaray'ın batısındaki alüvyon ovası, güneydoğusundaki volkanik yükseltiler (2000-3000 m) ve Tuz Gölü havzası'nın doğusundan Kızılırmak nehrine giden volkanik tuf tabakasıyla örtülü platolar oluşturmuştur (Andalfato ve Zucchi 1971) (Şekil 2.2).

Şekil 2.2. Kapadokya'nın coğrafi konumu (Çekiç 2008)

Kapadokya Bölgesi'nde karasal iklim hakimdir. Mevsimler arası sıcaklık farkı fazla olup, bitki örtüsü zayıftır. Bölgenin topoğrafik yapısına bağlı olarak mikroklimatik havzalara rastlanmaktadır. Bölgedeki yağışların az olması nedeniyle ormanlık alanlar oluşamamıştır. Bölgede bozkır bitki örtüsü yaygındır. Volkanik dağların vadi yamaçlarında toprak verimlidir. Topoğrafik arazi eğiminin uygun olduğu yerlerde meyve-sebze üretimi yapılmaktadır (Karakaya 2007).

Tarihi, siyasi ve sosyal gelişim

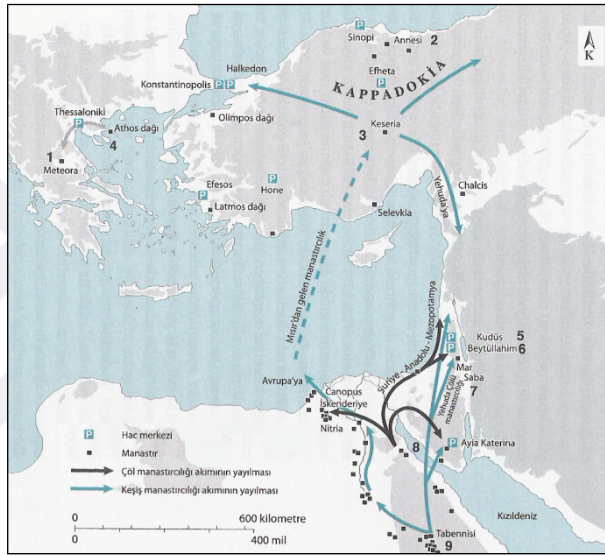
Kapadokya Bölgesi'nde sosyal yaşam izleri Paleolitik döneme aittir. Ürgüp yakınlarındaki mağaralar M.Ö.10.000 yılına tarihlenmektedir. Geçmiş M.Ö.6500 yılına giden tarihlenen Çatalhöyük önemli ilk yerleşimlendendir. Bölgede M.Ö. 5000-4000 yılları arasında var olduğu düşünülen küçük krallıklara ait höyükler bulunmaktadır (Akurgal 1985). M.Ö. 2500-2000 yılları arasında hakimiyet oluşturan Hatti uygarlığı altın, gümüş ve sanat işçiliği, mitoloji ve din alanında önemli eserler bırakmıştır. Hititler M.Ö. 2000-1200 yılları arasında egemen olmuştur. İlk yazılı eserlere geçiş bu dönemde başlamıştır. Hititlerin Hattuşa merkezli Eski Krallık olarak adlandırılan M.Ö. 1660-1460 tarihleri arasında savunma amaçlı kiklop duvar örgü sistemleri bu dönemde oluşturulmuştur (Akurgal 1985) (Şekil 2.3).

Şekil 2.3. İlk çağda Kapadokya'nın konumunu gösteren harita (Umar 1998)

Ege ve Balkan halklarının Kapadokya'yı işgali sonucunda Hitit egemenliği sona ermiştir. Bölgede M.Ö. 8-6 yy'lar arasında sırasıyla Asurlular, Frigler, Kimmerler, Lidyalılar, Medler ve Persler bölgede hakimiyetlerini sürdürmüştür. Asurlular önemli ticaret merkezleri oluşturarak, bölgenin yönetimini ele geçirmiştir. Kayseri yakınlarında bulunan Kültepe'de eski Asurca yazılmış çivi yazılı metinler bulunmuştur (Okuyucu 2007). M.Ö. 696-676 yılları arasında hakimiyet süren Friglerin izlerine Göllüdağ ve Kemerhisar bölgesinde ulaşılmıştır. Kimmerlerin saldırısıyla egemenlikleri son

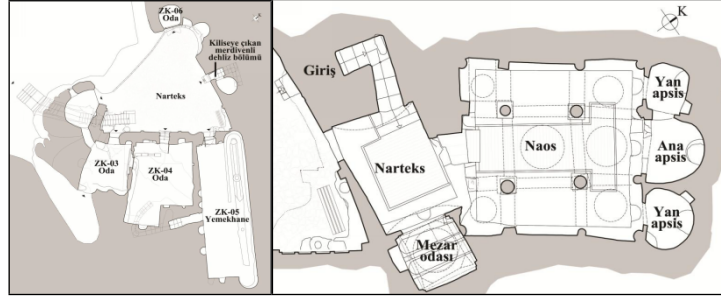
bulmuştur. M.Ö.547 yılında Pers egemenliğine giren bölge Anadolu'nun valiliklere bölünmesiyle yönetilmiştir (Ötüken 1987). M.Ö. 332 yılında Makedonya Kralı Büyük İskender'in işgali sonucu Pers yönetimi sona ermiştir. Roma hakimiyetine giren Kapadokya'da Casearea (Kayseri) ve Tyana adlı iki önemli dini merkez kurulmuştur (Korat 2003). M.S. 17 yılında Roma eyaleti haline gelen Kapadokya'ya gelen Kayseri Piskopusu Aziz Paulus kayaoyma mekanların, şapel ve kiliselerin yapımını başlatarak ve bölgedeki Hristiyanlık dininin hızla yayılmasını sağlamıştır (Görmez 2002) (Şekil 2.4).

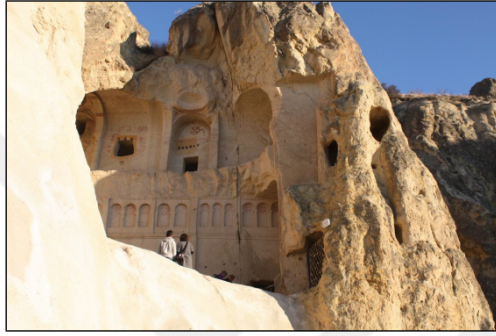
Şekil 2.4. Manastırlar ve kiliseler (Haldon 2007)

395 yılında yönetimi Doğu Roma İmparatorluğu'na bağlanan Kapadokya halkı hem Arapların ve Sasanilerin işgalinden korunmak, hem de dinsel ve savunma amaçlı yeraltı şehirlerini oluşturmuştur.

725 yılında III. Leon'un ikonalara tapmayı yasaklamasıyla sıkıntı yaşayan bölge halkı, 842 yılında İmparatoriçe Teodora döneminde yasakların kalmasıyla en parlak çağını yaşamıştır. M.S. 9-11. yy'lar arasında kilise, şapel yapımı ve dini tapınak sayılarında artış olmuştur (Akyürek 1998) (Şekil 2.5-2.7).

Şekil 2.5. Göreme Açık Hava Müzesi'ndeki Karanlık Kilise'nin zemin kat ve 1. kat plan şeması (NKVKBK arşivi)

Şekil 2.6 Karanlık Kilise cephesi (NKVKBK arşivi)

Şekil 2.7. Karanlık Kilise iç mekan (NKVKBK arşivi)

11.yy'da Anadolu Selçukluları'nın Kayseri'yi almalarıyla birlikte Türkler'in Anadolu'ya girişi başlamıştır. Ortaçağın ileri uygarlıkları arasında gösterilen Anadolu Selçuklu Devleti yollar, köprüler, kervansaraylar ve hamamlar yaptırmıştır (Şekil 2.8-2.11). Ticaretin gelişmesini sağlayan Selçuklular döneminde Kapadokya'da imar çalışmaları yapılmıştır (Gürler 2007). 13.yy sonlarında Moğollar'ın saldırılarıyla Anadolu Selçuklu egemenliği zayıflamış ve Beylikler dönemi başlamıştır. Bölge, 15.yy'da Osmanlı Devleti'nin egemenliği altına girmiştir (Akurgal 1985).

Şekil 2.8. Selçuklu Dönemi Aksaray Alayhan yapısı

Şekil 2.9. Selçuklu Dönemi Aksaray Alayhan yapısı hamam kalıntısı

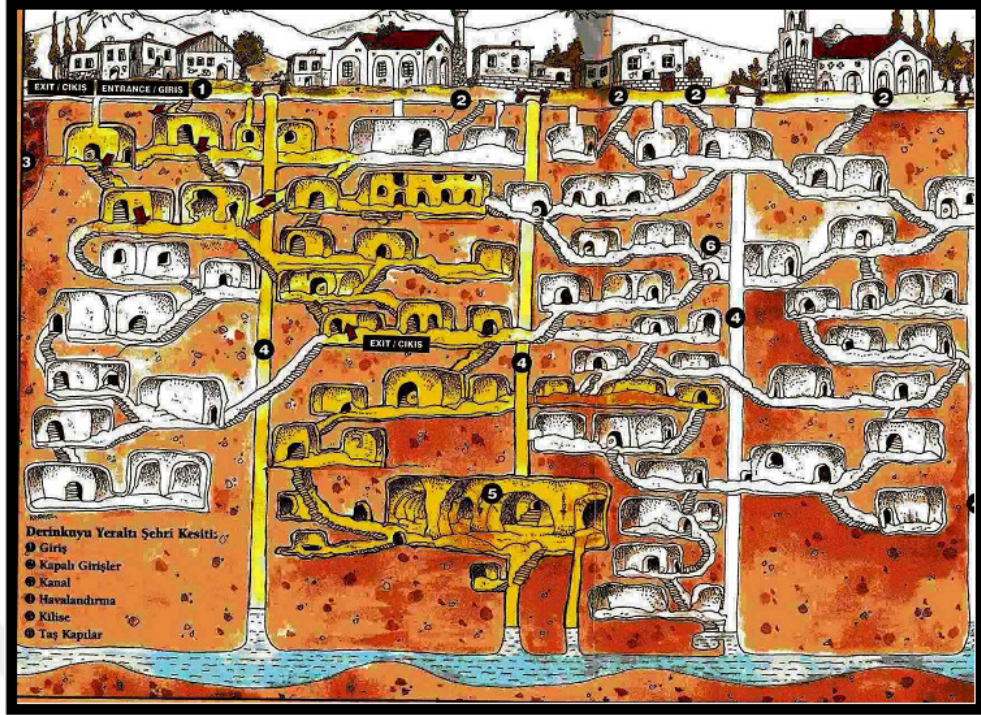
Şekil 2.10. Aksaray Sultanhan cephesi

Şekil 2.11. Aksaray Sultanhan Köşk Mescid

2.1.3. Geleneksel Mimari Özellikler

Kapadokya Bölgesi'nde bulunan yerleşimler kayalara oyularak şekillenmiş ve geleneksel yapılaşmayı oluşturmuştur. Bölgenin karakteristiğini oluşturan, genellikle savunma ve ekonomik sebeplerle yerin altında on kata kadar ulaşan, uzun galeriler ve tünellerle birbirine bağlanan yeraltı şehirleri yapılmıştır (Şekil 2.12). Baskılardan kaçan Hıristiyan kesim ve pagan topluluklar yeraltı şehirlerinde yaşamıştır. Bu yerleşimlerin girişleri işgal ya da saldırı durumlarında taş tekerleklerle kapatılmaktadır (Giovannini 1971). Sürgü taşı olarak adlandırılan taş tekerlek 1-2,5 m çapında, 30-50 cm eninde, 200-500 kg ağırlığındadır (Demir 2000) (Şekil 2.13).

Şekil 2.12. Derinkuyu yeraltı şehri yerleşimi (Okuyucu 2007)

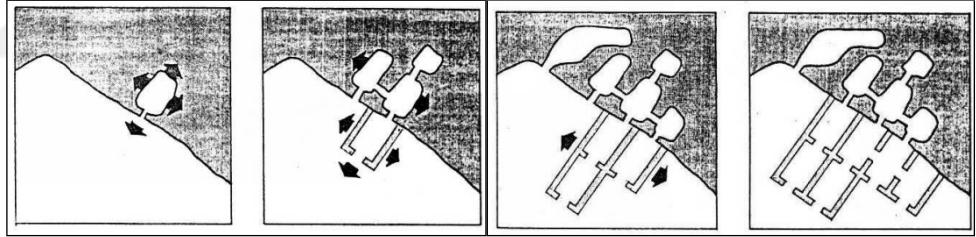
Şekil 2.13. Yeraltı şehirlerinin koridorlarını kapatan sürgü taşı örneği

Savunma ve korunma için vadi eteklerine kurulan sivil yaşam alanlarına Göreme, Zelve, Çavuşin'de, yüksek volkanik tüf kaya eteklerine kurulan savunma amaçlı yaşam alanları genellikle Uçhisar ve Ortahisar beldelerinde rastlanmaktadır (Binan 1994) (Şekil 2.14).

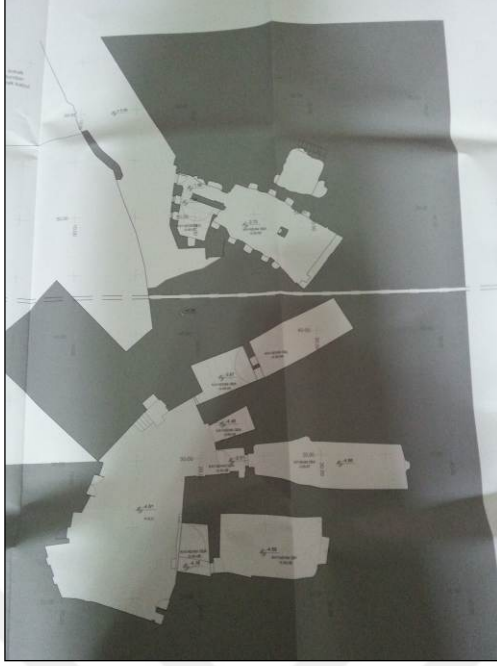
Şekil 2.14. Göreme’de peribacası

Kapadokya Bölgesi’ndeki kayaoyma yaşama alanları, zamanla bölgedeki güvenliğin sağlanmasıyla birlikte, önlerine eklenen yığma yapılarla bütünlük oluşturularak karakteristik özellik kazanmıştır. Bölgedeki kayaoyma yapılaşma çoğalabilir ve genişleyebilir niteliktedir (Şekil 2.15). Yapım sistemine göre konut tipolojisi oyma, yarı oyma-yarı yığma, yığma sistem olarak üç konut tipi belirlenmiştir (Erençin 1979).

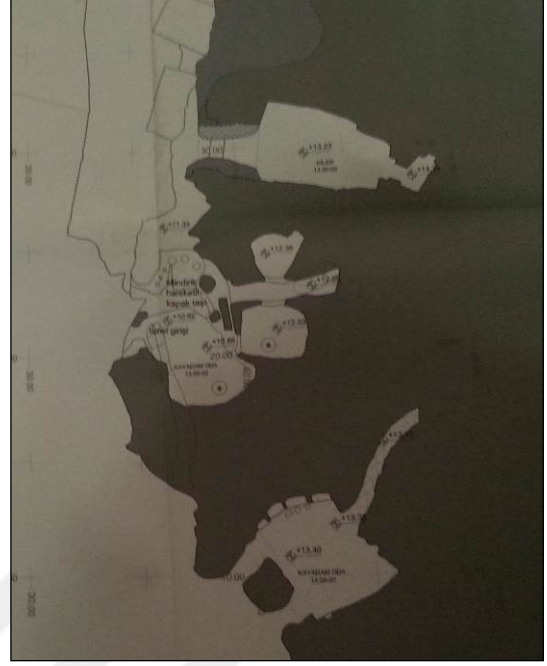

Şekil 2.15. Kayaoyma ve yığma hücrelerin üreme şeması
(Turan 1993)

Oyma konutlar; vadi yamaçlarına ya da peri bacalarına konumlanan bu konutların belirli bir tipolojisi yoktur. Oyma konutlarda kışın ısı kaybı az olup düşey iç havalandırma bacası ile havalandırma sorunu çözülmüştür (Turan 1993). Vadi yamaçlarına konumlanan kayaoyma yerleşimler Ürgüp, Ortahisar, Uçhisar, Çavuşin, Zelve, Mustafapaşa’da görülmektedir. Peribacası yerleşimlerine ise Zelve ve Avcılar da rastlamak mümkündür (Şekil 2.16-2.18).

Şekil 2.16. Ürgüp, Mustafapaşa Köyü, 74,75,76,77 parseller, -3.00 kotu kayaoyma plan örnekleri (NKVKK arşivi)

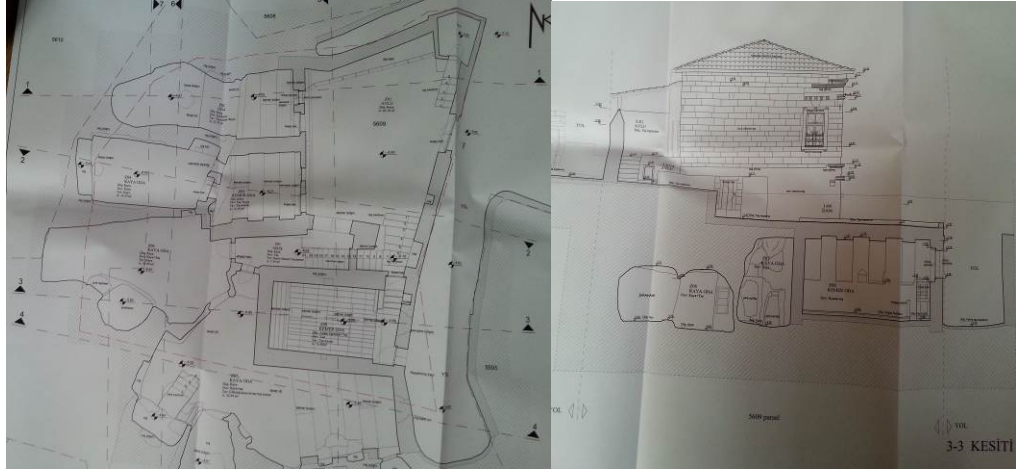

Şekil 2.17. Ürgüp, Mustafapaşa Köyü, 74,75,76,77 parseller +13.00 kotu kayaoyma plan örnekleri (NKVKK arşivi)

Şekil 2.18. Ürgüp'te kayaoyma yerleşimi

Yarı oyma-yarı yığma konutlar; kayaoyma birimlere ihtiyaç doğrultusunda yığma mekanların eklenmesiyle oluşan konut tipidir. Düz bir arazi ya da yamaca yaslanarak oluşturulan konutlarda kayaoyma mekanlar hizmete ayrılan ahır, samanlık, depo, mutfak birimi olarak kullanılmıştır. Yığma birimlerde yaşama alanları tanımlanmıştır. Yarı oyma-yarı yığma konutların cephe ve avlularında eyvan mekanları oluşturulmuştur (Şekil 2.19-2.21).

Şekil 2.19. Ürgüp, Ortahisar Köyü yarı oyma+yarı yığma konut plan örnekleri (29 pafta, 5609 parsel, -4.19, -4.98, -5.24 plan kotları ve boydan kesit) (NKVKK arşivi)

Şekil 2.20. Uçhisar Beldesi yarı oyma+yarı yığma konut örnekleri

Şekil 2.21. Ürgüp yarı oyma+yarı yığma konut örnekleri

Yığma konutlar; sivil mimari yaşamın son dönem örneklerinden yığma yapılar genelde iki katlı olarak tasarlanırlar. Zemin katları hizmet ve ıslak mekanlara, üst katları sofa ve yaşam odalarına ayrılmıştır. Yığma konut tipolojisinde zengin plan şemaları ve cephe süslemeleri, simetrik taşlar ve bezemeler göze çarpan önemli özelliklerdir (Binan 1994). 1839 tarihli Tanzimat Fermanı, 1856 tarihli Islahat Fermanı ve 1858 tarihli Arazi Kanunu ile gayrimüslim halkın üzerindeki konut yapımına ilişkin kısıtlamalar kaldırılarak, 19. yy sonlarında büyük boyutlu ve gösterişli yığma konutlar inşa edilmiştir (Yerasimos 1986) (Şekil 2.22, 2.23).

Şekil 2.22. Mustafapaşa yığma konut örnekleri

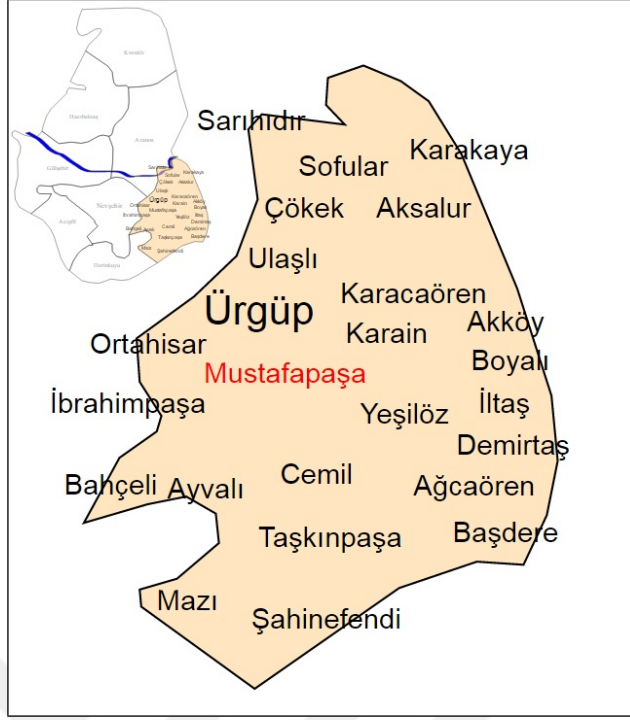

Şekil 2.23. Mustafapaşa yığma konut örnekleri

2.2. Mustafapaşa (Sinasos)' nın Genel Tanıtımı

2.2.1. Konum ve genel tanım

Mustafapaşa (Sinasos) Nevşehir'in Ürgüp ilçesine bağlı, Ürgüp-Kayseri karayolu üzerinde, Ürgüp'ün 6 km. güneydoğusunda yer almaktadır (Şekil 2.24, 2.25).

Şekil 2.24. Mustafapaşa'nın coğrafi konumu
(https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b3/Urgup-Mustafapasa%2C_Nevsehir_haritasi.svg)

Şekil 2.25. Mustafapaşa yerleşimi (Aslı İ. Özbay arşivi, 2007)

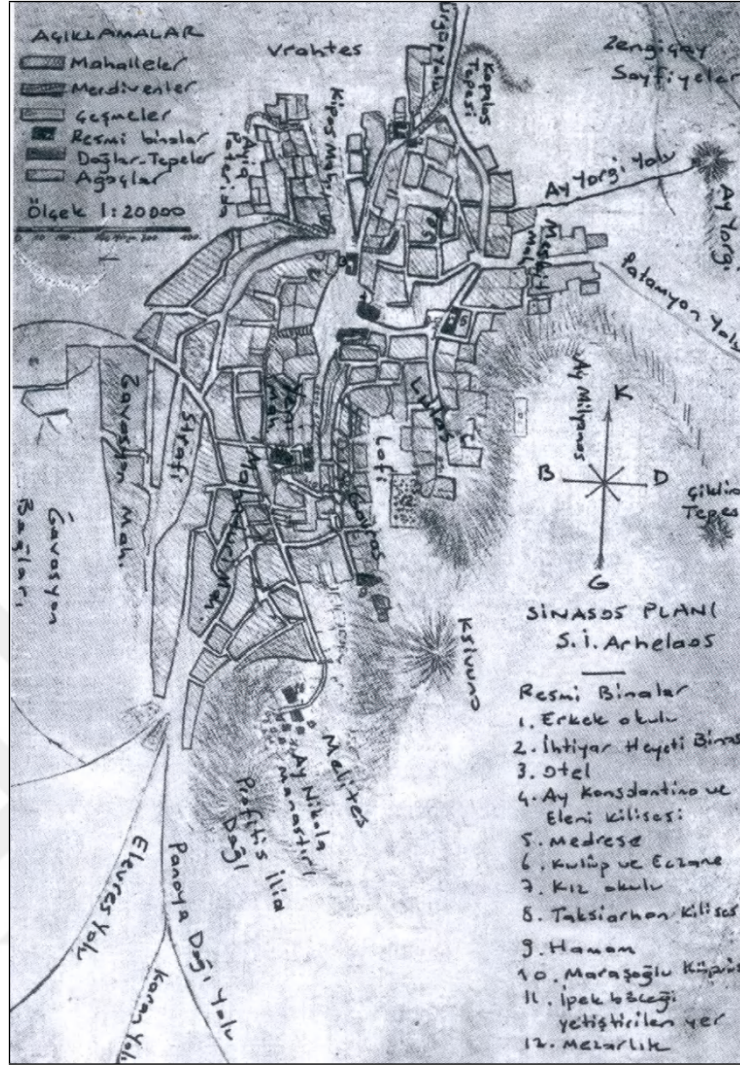
30 Ocak 1923 tarihinde İsviçre'nin Lozan şehrinde imzalanan "Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesi'ne İlişkin Sözleşme ve Protokol" kapsamında 1924 yılında Rumlar'ın Yunanistan'a göç etmesiyle Sinasos'taki sosyal yaşam tamamiyle değişmiştir. Mustafapaşa yerleşiminin tarihte Sasima, Levidis, Assuna, Sunasyun, Asos, Mortman isimlerini aldığı düşünülmektedir (Berk 1990), (Texier 1862).

Osmanlı Devleti'nin son yıllarında, 19 yy'da gayrimüslim vatandaşların yoğun olarak bulunduğu en önemli merkezlerden olan Mustafapaşa'dan günümüze kadar çok sayıda sivil mimari örnek ve kilise, manastır gibi anıt eserler kalmıştır.

2.2.2. Tarihi, sosyal ve ekonomik gelişim

Tarih içinde Mustafapaşa'da ilk yerleşim dönemlerinde halk tarımla uğraşmıştır. Nüfus yoğunluğu artıp, tarım arazisi azalınca, köylerdeki gençlerin bir kısmı ticaretle uğraşmak için İstanbul'a, bir kısmı da inşaat işleri ve işportacılık yapmak üzere Adana, Mersin ve Niğde'ye gitmiştir (Balta 2007).

1924 yılı Mübadele öncesinde Sinasos'ta Kapalos, Lulas, Gavras, Kipos (bahçe), Mesohori (köy ortası), Dolamaçia, Miskin, Galasies, Dergos, Mahatur, Yeni Mahalle, Mezgit isimleriyle adlandırılan mahallelerin bulunduğu bilinmektedir (Balta 2007) (Şekil 2.26).

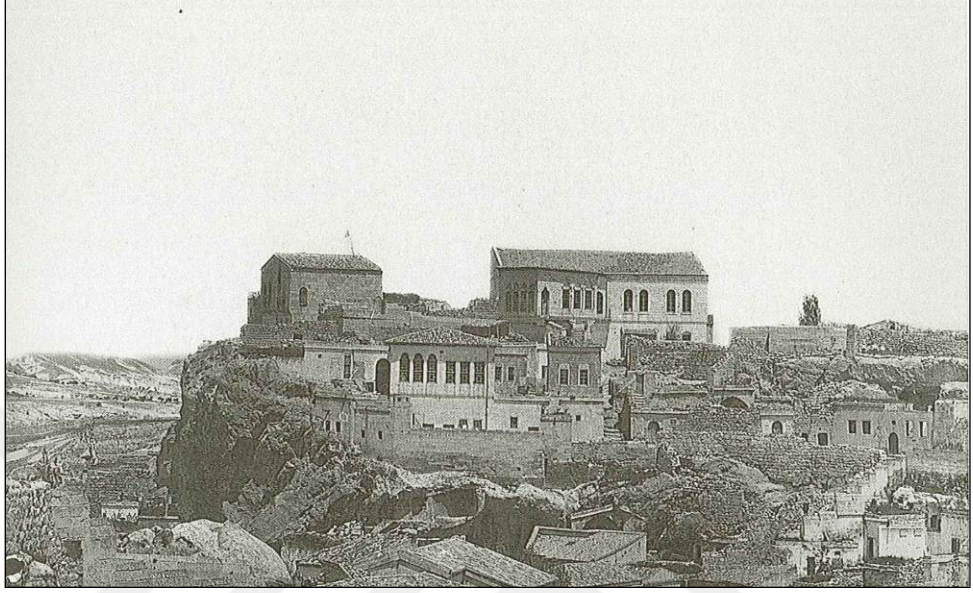

Şekil 2.26. 19. yy Sinasos Mahalleleri (Balta 2007)

1908 yılında Sinasos'ta 600 Hristiyan Ortodoks, 150 Türk olmak üzere 750 ailenin yaşadığı bilinmektedir (Balta 2007). Türk ailelerinden 100 aile Misken Mahallesi'nde, 10 aile Lulas'ta, 9 aile Kapalos'ta, 1 aile Mezgit'te, 30 aile Galas'da, 2 aile de Yeni Mahalle'de yaşamıştır. Mahalle halkı yapı-taş ustası, kayacı ve işçi olarak çalışmış, tarım arazisinin azlığı sebebiyle nadir olarak çiftçilik yapmıştır (Balta 2007).

Mustafapaşa'nın Gavras, Yeni Mahalle, Kipos ve Lulas mahallelerini birleştiren alana Mesohori (Köy ortası) adı verilmiştir. Mesohori'de bakkal, kasap, dükkanlar, buğday pazarı, han, ihtiyar heyeti, fırın, sağlık ocağı, Belediye, Konstandinos ve Heleni Kiliseleri yer almaktadır (Balta 2007). Köyün girişinde yer alan Kapalos'ta kütüphane, ortaokul, ve yönetim merkezi bulunmaktadır. Sosyo ekonomik düzeyi yüksek insanların

yaşadığı Kapalos, Sinasos'un en sosyetik mahallesidir (Şekil 2.27). Kapalos halkı genellikle havıarcı, ustabaşı, yapı ustası, öğretmen ve tüccar olarak çalışmıştır (Balta 2007).

Şekil 2.27. Kapalos Mahallesi (Balta 2007)

Mustafapaşa'dan İstanbul'a ticaret için göç eden Rum halkı zamanla zengileşerek, köylerine kilise, hamam gibi kamusal yapılar yaptırmıştır. Eğitime, bilime, sanata önem veren Rum halkının 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesiyle hak ve özgürlüklerindeki kısıtlamalar kalkmış ve refah düzeyleri artmıştır.

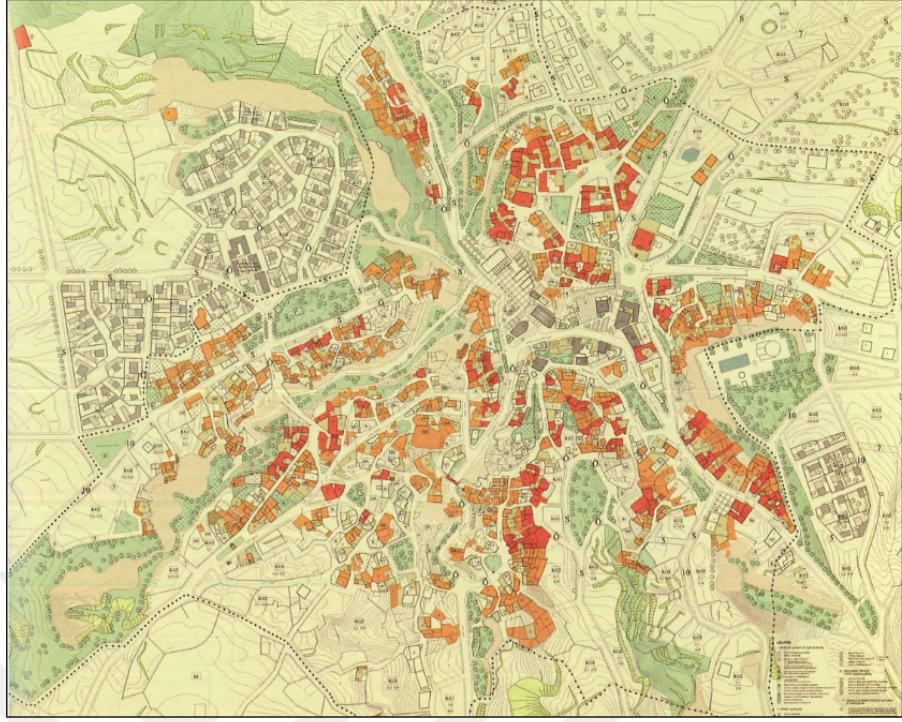
1924 yılı Mübadele sonrasında Sinasos'a, 19. yy'da köye su getiren Mustafa Paşa'nın ismi verilmiştir. Mübadele ile birlikte beldeye gelen göçmen Türkler ve yerli Müslümanlar'dan oluşan halkın ekonomik gelir düzeylerinin düşüklüğü ve bilinçsizliğinden kaynaklı Mustafapaşa (Sinasos) ciddi anlamda zarar görmüştür. Kültürel ve sanat değeri taşıyan anıtsal ve sivil mimarlık örneği yapılara ait değerli taşlar gelir elde etmek için satılmıştır. Günümüzde 19. yy şehir dokusunun yitirilmeden geleceğe taşınabilmesi için koruma amaçlı imar planı yaptırılmıştır. Mustafapaşa Koruma Amaçlı İmar Planı, Nevşehir Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 15.04.2004 tarih ve 2620 sayılı kararıyla onaylanmıştır (Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu arşivi).

2.2.3. Yapıların mimari özellikleri

Kapadokya Bölgesi'ndeki yerleşime uygunluk gösteren Mustafapaşa mimarisi; eğimli arazilerin vadi yamaçlarına doğru oyularak konumlanmıştır. Zamanla sığınma ve barınma gereksinimi, dışa doğru büyüme ihtiyacını doğurmuştur. Yöresel malzeme olan volkanik tuf kayalar yatay ve dikeyde oyularak birleştirilmiştir (Roides 1985). Kaya oyma yapıların cephelerine eklenen kesme taş yapım tekniği, zamanla birbirleriyle renk ve doku uyumu göstererek, organik Mustafapaşa Köyü'nün mimari karakterini oluşturmuştur (Şekil 2.28-2.30). Kolay işlenebilir volkanik tuf kayaların oyulmasıyla oluşan kaya odalar kışın sıcak, yazın serin olması bölgedeki yaşamı kolaylaştırmıştır (Balta 2007).

Şekil 2.28. Mustafapaşa genel görünüm (Balta 2007)

Şekil 2.29. Mustafapaşa yerleşimi
(Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007)

Şekil 2.30. Mustafapaşa ve çevresinin havadan görünümü (Aslı.İ.Özbay arşivi, 2007)

Mustafapaşa Köyü'nün yerleşimini oluşturan sivil mimarlık yapılarının yapım teknikleri tarihsel gelişim içinde incelenmiştir:

Birinci dönem kayaoyma evler; volkanik tüfün oyulmasıyla oluşturulan kayaoyma olarak inşa edilmiştir. M.Ö. 2000'li yıllarda Hititler tarafından savunma amaçlı inşa edilen evlerin yapımı 19. yy'a kadar devam etmiştir. Zamanla gelişen ihtiyaçlar doğrultusunda, çevresel ve iklim şartlarına göre mutfak, ahır, depo birimleri oluşturulmuştur (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007).

İkinci dönem yarı oyma-yarı yığma konutlar; kayaoyma konutların dış cephelerine kesme taş örülmesiyle oluşturulmuştur. Yamaçlara yaşlanan konutlar Türk ve Rum aileler tarafından kullanılmıştır (Peker 1984, s.41). Eğimli arazilerin yamaçlarına konumlanan yapılar düz ve tek eğimli toprak çatılarla birleştirilmiştir. Sinasoslular 15. yy'dan 19. yy ortalarına kadar ekonomik düzeylerini yükseltmek amacıyla İstanbul ve Trabzon' a gitmişlerdir (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007).

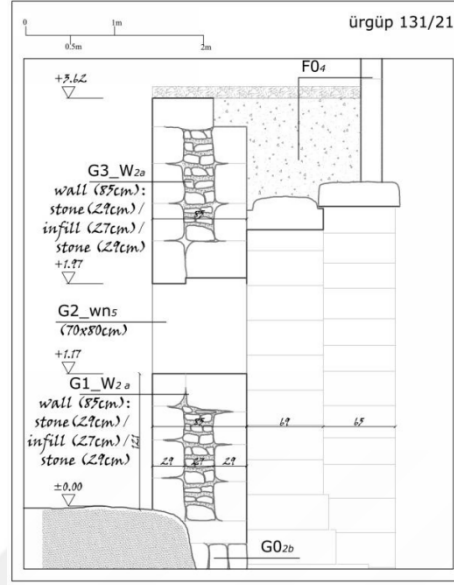
Üçüncü dönem yığma binalar; Sinasoslular'ın refah düzeyinin yükselmesiyle başlayan 19. yy'ın sonları ile 20. yy'ın başlarını kapsayan dönemdir. Dış cephe ve yapım sisteminin oldukça ileri düzeye ulaştığı ve zengin taş işçiliğinin arttığı söylenebilir (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007). Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek, genelde Rumlar tarafından yaptırılan, köşk tipi ve sofalı plan tipolojisine sahip konutlardır (Yıldırım 2004).

Mustafapaşa Köyü yerleşimini oluşturan sivil mimari yapılar; Ürgüp'te bulunan 700 üyeli 'Abraham Baba' isimli, içinde Karadenizli ustalarında bulunduğu "inşaatçı loncası" tarafından yapılmıştır (Asvesti 1980).

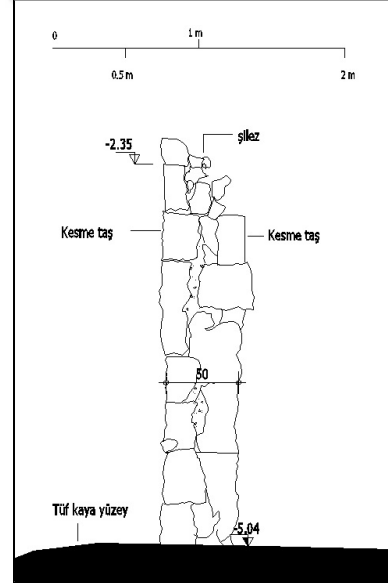
Mustafapaşa Köyü konut tiplerini oluşturan yapısal elemanlar; düşey düzlemde duvarlar, yatay düzlemde temeller, döşemeler, örtüler, çatılardır.

Duvarlar; kalınlığı 40-50 cm ve 60-100 cm arasında değişen çift cidarlı ve kalınlığı 20-25 cm olan bölme duvarlar olarak inşa edilmiştir. Duvarların arasında bağlayıcı

malzeme olarak 'şillez' denilen volkanik toprak, kil ve suyun karışımıyla oluşan harç kullanılmaktadır (Akman 1985) (Şekil 2.31, 2.32).

Şekil 2.31. Duvar tipi (Solmaz 2013)

Şekil 2.32. Duvar kesitinde görülen bağlayıcı şillez malzemesi (Ürgüp, Mustafapaşa Köyü, 42 pafta, 5005 parsel)

Temeller; eğimli araziye göre şekillenmiştir. Temellerde temel yüzeyleri yüksek kotun kazılması, alçak kotun doldurulması ile elde edilmiştir. Doldurulan kotun önüne kesme taştan istinad duvarı yapılmıştır.

Döşemeler; konutlarda kaplamasız olarak bırakılmış ya da düzeltilmiş kaya zemin üzerine taş plaklar döşenmesiyle oluşturulmuştur. Üst katlarda döşemeler ahşaptır. Üst kat tonozları 10-12 cm kalınlığında, 30x60 cm, 40x60 cm boyutlarında taş plaklarla örtülmüştür (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007).

Örtüler; eğrisel taşıyıcı ve düz örtü olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Düz örtü sistemi ahşap kirişlemelerin, yöresel adı “hezen”lerin, yan yana dizilmesiyle oluşmuştur. Çapları 15-20 cm arasında olan ahşap kirişler aralıksız dizilirler. Çapları 20-30 cm olan ahşap kirişler ise 35-40 cm aralıklarla dizilerek düz örtü sistemini oluştururlar (Şekil 2.33, 2.34). Üstte bir kat daha varsa kirişlerin üzeri ahşap kaplama tahtasıyla, üstte bir kat yoksa da taş, toprak, saman karışımı ile kaplanır (Binan 1994). Eğrisel örtü sistemini oluşturan tonozlar aralıklı kemerlerin yan yana sıralanmasıyla oluşmaktadır. Kemerlerin aralıkları taş plaklarla kapatılmıştır (Şekil 2.35, 2.36). Tonozu taşıyan duvar yükseklikleri mekanların tavan yüksekliklerinin artmaması için düşük tutulmuştur (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007).

Şekil 2.33 Ahşap kiriş örtü sistemi

Şekil 2.34. Ahşap kiriş örtü sistemi

Şekil 2.35. Kemerli tonoz oda örneği

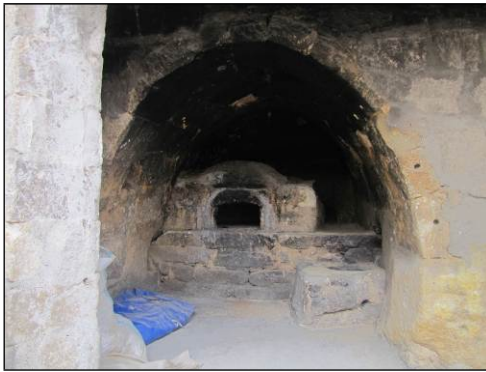
Şekil 2.36. Kemerli tonoz oda örneği

Çatılar; düz dam ve eğimli çatı olarak ikiye ayrılmıştır. Fatih Sultan Mehmet döneminde yöredeki ağaç yoğunluğunun az olması sebebiyle çıkarılan sadece yalnızca Müslüman evlerinin ahşap çatıyla örtülmesine izin verilmiştir. Müslümanlara ait konutların ayırt edilebilmesi için, gayrimüslim evlerin ahşap tavan ve ahşap çatıyla örtülmesi yasaklanmıştır. 1839 tarihinde Tanzimat Fermanı ile gayrimüslim azınlıkların yapılaşma hakları Türk halkıyla eşitlenmiş ve bu tarihten sonra Mustafapaşa'da ahşap kırma çatı yaygınlaşmıştır (Yıldırım 2004). Düz toprak damlarda hezenlerin üzeri hasırla kaplanmış, üstüne sıkıştırılmış çamur konularak silindirik yuvaktaşı ile sıkıştırılmıştır. Eğimli çatılar 10-12 cm taş levhalar ile örtülerek kiremit ile kaplanmıştır.

Mustafapaşa Köyü konutlarına ait plan tipolojilerinde; avlu, tandır evi, eyvan, depo, sofa, oda, tuvalet, yaz mutfağı, kışık (aralık), merdiven, şirahane, ikona odası bulunmaktadır.

Avlu (taşlık); yapıların sokak cephesinin bahçe duvarıyla ayrılmasıyla oluşur. Zemini sıkıştırılmış toprak veya taş kaplamadır. Çevresinde bulunan kayaoyma mekanlar ile sirkülasyonu sağlar.

Tandır evi (yaz mutfağı); “tonozlu yaz mutfağı” olarak da adlandırılan tandır evi yarı açık mekandır. Eyvan şeklindeki mekanın ortasında, 40-45 cm çapında, 50 cm derinliğinde, kayaya oyularak veya taştan yapılmıştır. Eyvanda yemek pişirebilmek için tandır bulunmaktadır. Tandır evlerinin arkasında karanlık ve serin, yiyeceklerin saklandığı kayaoyma depolar bulunmaktadır (Akman 1985) (Şekil 2.37, 2.38).

Şekil 2.37. Taştan yapılmış tandır

Şekil 2.38. Kayaya oyulmuş tandır

Kış mutfağı; kışın ısı kaybının engellenmesi için yapının zemin katında ya da kayaya oyulmuş alanlarda, erzakların depolandığı raf, dolapları ile yemek pişirilen tandırın bulunduğu mekandır.

Eyvan; kayaoyma mekanların önünde kesme taştan yapılmış üç tarafı kapalı, üstü tonoz ile örtülü avluya açılan yarı açık alanlardır (Şekil 2.39-2.41).

Şekil 2.39. Eyvan mekanları

Şekil 2.40. Eyvan mekanları

Şekil 2.41. Mustafapaşa konutlarında kayadam önlerindeki eyvan mekanları

Hayvanların barınacağı ahır mekanı zemin katta bulunur. Ahırın giriş kapısı avluya açılmaktadır (Şekil 2.42, 2.43).

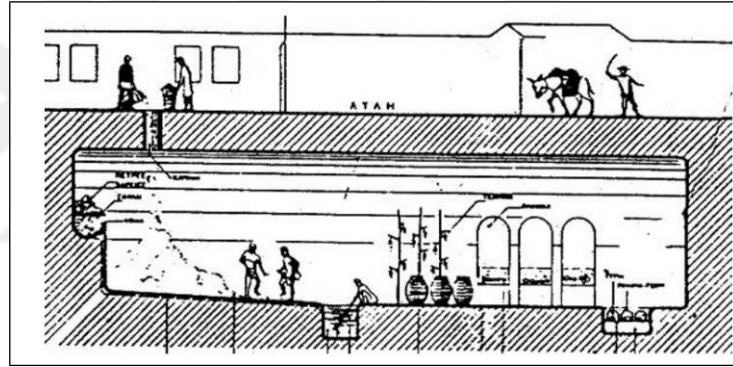

Şekil 2.42. Kayadam ahır mekanı

Şekil 2.43. Kayadam ahır mekanı

Şırahane (şaraphane); kayaya derinlemesine kazılarak oluşturulan karanlık mekanların içinde bulunan havuzlarda üzümlerin ezilerek şarap üretiminin yapıldığı mekandır (Roides 1924) (Şekil 2.44).

Şekil 2.44. Şırahane mekanı (Sinassos in Cappadocia, 1924)

Kayaoyma mekanlar ya da avluya yapılan moloz taş mekanlarda kışlık yakacak ve erzakların saklandığı depolar bulunmaktadır.

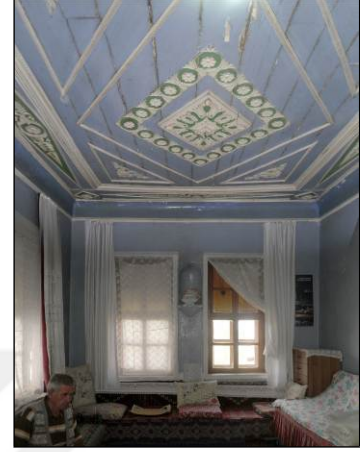
Sofa (divanhane); manzaraya dönük olarak planlanan, misafir ağırlamaya yönelik mekanlardır. Sofa girişinde ayakkabılık bulunmaktadır (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007).

Konutlarda odalar; yatma, yıkanma, yemek yeme fonksiyonlarının hepsini barındırmaktadır. Kışın alt katlardaki odalar, yazın üst kattaki odalar kullanılmaktadır. Odaların zemin döşemeleri taş ya da ahşap malzeme ile kaplanmıştır. Odalarda sedir, niş, lambalık, ocak, seki, tavan süslemeleri, aynalık, raf, dolaplar, duvar resimleri,

pabuçluk bulunmaktadır. Kış odaları ısı kaybının az olması için pencereler küçüktür. Üst katta, avluya bakan dikdörtgen pencereyi yaz odaları ısı kaybının önemsenmediği zamanlarda yaz aylarında kullanılmaktadır (Akman 1985) (Şekil 2.45, 2.46).

Şekil 2.45. Kemer oda

Şekil 2.46. Ahşap tavanlı oda

Tuvaletler konutların dışında, avlu duvarına bitişik, taş duvarlı ve toprak damlı olarak inşa edilmiştir.

Konutların avlusunda bulunan, avlu ile dam arasındaki bağlantıyı dış merdivenler sağlamaktadır. Ayrıca giriş katı üst kotta bağlayan iç merdivenler bulunmaktadır. Merdivenler genellikle taştan, korkulukları ahşap ya da demir malzemedir yapılmıştır (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007) (Şekil 2.47, 2.48).

Şekil 2.47. Merdiven örnekleri

Şekil 2.48. Merdiven örnekleri

İkona odası; aile bireylerinin ibadet ettiği, genellikle evlerin kayaoyma mekanlarında yer alan, içerisinde nişler bulunan, “ev şapeli” olarak da adlandırılan odadır. Tavanları düz ya da kubbe biçiminde olabilmektedir.

Mustafapaşa konutlarında bulunan seki, dolap, niş, raf, lambalık, ocak, merdiven korkuluğu, tavan süslemeleri gibi özgün elemanlar, mekanlara zenginlik kazandırmaktadır. Sinasos evlerinde nişler genellikle duvarlara oyularak yapılmaktadır. Üst kenarları kemerli, çevresi ahşap çerçeveyle süslenmiştir. Lambalıklar nişlere göre daha büyük boyutlu olup, pencerelerin karşısında bulunmaktadır. Isınma amaçlı kullanılan ocakların iki yanında lambalık ve nişler yer almaktadır. Odaların pencere altında bulunan ahşap ya da taştan L şeklinde şekiller bulunmaktadır. Odalarda pencerelerin karşısında bulunan duvarda da genellikle lambalık ve lambalığın iki yanında dolap bulunmaktadır. Dolaplar gusülhane, yüklük, depo amaçlı kullanılmışlardır (Kalaycı 2006) (Şekil 2.49-2.53).

Şekil 2.49 Dolap örneği

Şekil 2.50. Dolap örneği

Şekil 2.51. Niş örneği

Şekil 2.52. Sinasos konutlarında dolap, niş örnekleri

Şekil 2.53. Niş örneği

Şekil 2.54. Sinasos konutlarında ocak örneği

Şekil 2.55. Ocak örneği

Bölgede; 1729 yılında inşa edilen Konstantin ve Eleni Kilisesi, Mehmet Şakir Paşa Medresesi ve Aşağı Cami, 1865 yılında Vasil Dimitri tarafından yaptırılan Maraşoğlu Köprüsü, Aziz Nikola Manastırı gibi anıtsal yapılar bulunmaktadır (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007) (Şekil 2.56-2.63).

Şekil 2.56. 1729 tarihli Konstantin ve Eleni Kilisesi batı cephesi (Balta 2007)

Şekil 2.57. Konstantin ve Eleni Kilisesi batı cephesi

Şekil 2.58. Konstantin ve Eleni Kilisesi orta neften görünüm

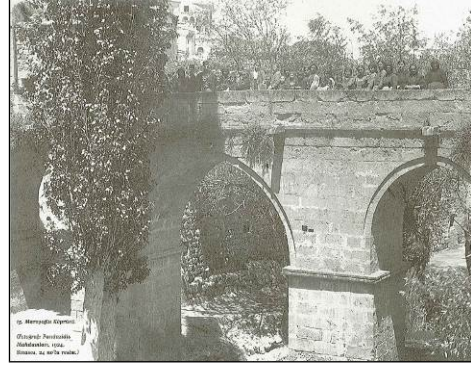
Şekil 2.59. 1890 tarihli Mehmet Şakir Paşa Medresesi güneydoğu cephesi

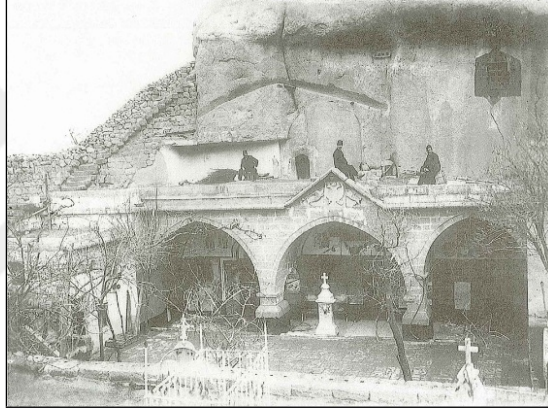
Şekil 2.60. 1601 tarihli Aşağı Cami görünümü
(<http://yuceltanyeri.blogspot.com.tr/2009/05/sinasos.html>)

Şekil 2.61. Belediye Binası
(Balta 2007)

Şekil 2.62. 1865 tarihli Maraşoğlu Köprüsü
(Balta 2007)

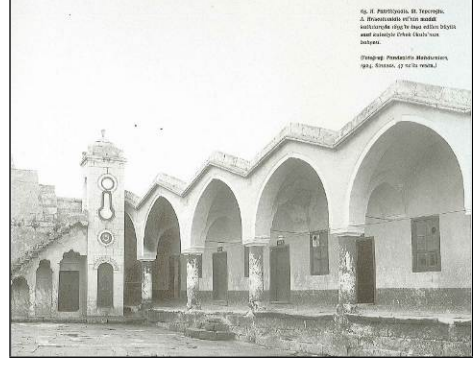

Şekil 2.63. 1908 tarihli Aya Nikola Kilisesi giriş cephesi (Balta 2007)

Günümüzde mevcut olmayan ve 1940'lı yıllarda yıkıldığı düşünülen, Baş Melekler (Taxiarhes) Kilisesi, Erkek Lisesi ve Hamam yapıları anıtsal özellik taşıyan, Sinasos'un en önemli yapıları arasında olduğu bilinmektedir (Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007) (Şekil 2.64-2.66).

Şekil 2.64. 1840 tarihli Taxiarches Kilisesi
(Balta 2007)

Şekil 2.65. 1895 tarihli Erkek Lisesi
(Balta 2007)

Şekil 2.66. Sinasos genel görünüm
(Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi 2007).

3. YAPININ MEVCUT DURUMU

3.1. Genel Konum ve Tarihçesi

Teze konu olan yapı; Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Köyü'nde, 42 pafta, 5005-5006 parsellerde kayıtlıdır. Alt avlunun giriş kapısındaki kitabede “Allah” yazısının altında H.1235 M.1878 tarihi yazılıdır (Şekil 3.1). Yapı kaya odalar ve kesme taş odalardan oluşmaktadır. Kapadokya'nın genel mimari oluşumu göz önüne alındığında alt avluda yer alan kayadamların 1878 yılı öncesinde oyulduğu, ihtiyaca göre inşa edilen kesme taş yığma yapıların ise 1878 yılına tarihlendiği düşünülmektedir.

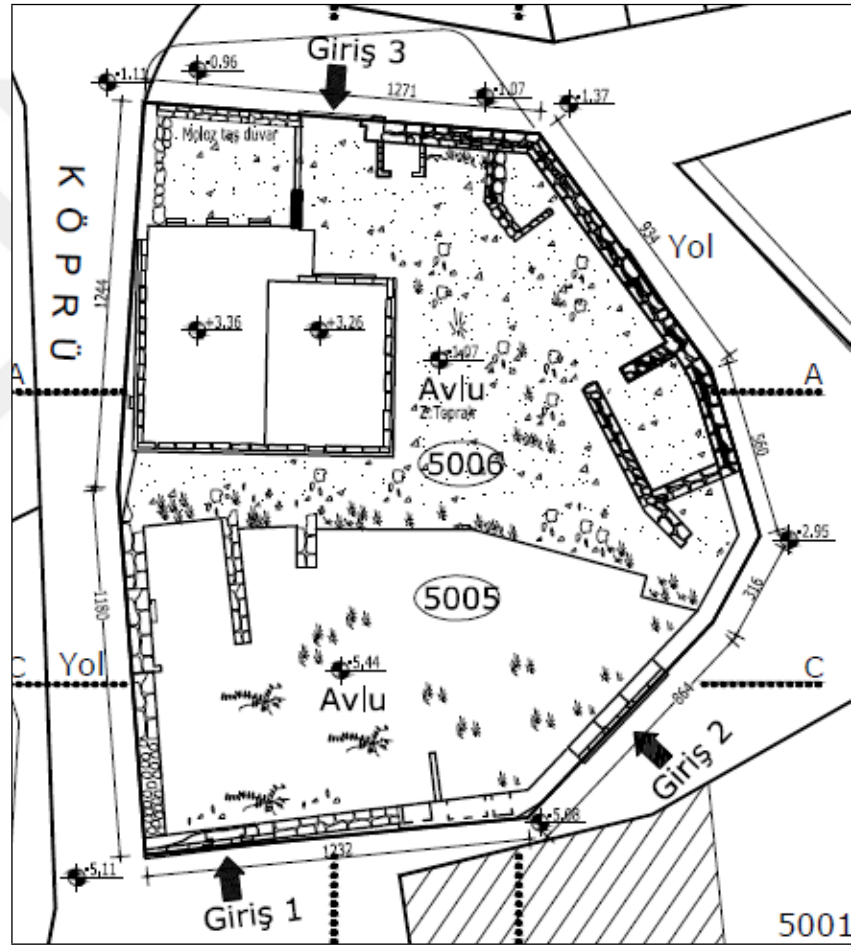

Şekil 3.1. Alt avlu girişinde yer alan kitabe
("Allah", H.1235 M. 1878)

3.2. Plan ve Cephe Özellikleri

Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Köyü'nde yer alan yapının zemin katında kaya odalar, 1. katında kesme taş mekanlar bulunmaktadır. Yapı; alt avlu ve üst avlu olarak iki farklı kotta eğimli bir araziye oturmakta olup, yapının üç girişi bulunmaktadır (Şekil 3.2). Avlu duvarları kesme ve moloz taş kullanılarak örülmüştür. Alt kotta bulunan mekanlar tüf kayanın oyulmasıyla oluşturulmuştur. Mekanların zemin, tavan ve duvarları volkanik tüftür. Yapının güney cephesinde bulunan -3.78 kotundaki alt avluya, üzerinde kitabe bulunan kemerli bir kapıyla girilmektedir. Bu kotta (-3.78) yer alan tüf kaya odaların güney cephesinde, kesme taş kemerli revakların bulunduğu, yapıdan gelen izlerden anlaşılmaktadır. Alt kot avlunun güney cephesinde, yapıya bitişik, kesme taştan yapılmış Z01 No'lu taş oda bulunmaktadır. Bu taş odanın tavanı ve duvarları kısmen yıkılmış olup, taban alanı yaklaşık 10.6 m² dir. Tüm kaya odaların toplam taban alanı yaklaşık 170 m² dir. Z09 No'lu mekanının yüksekliği 2.90 m. olup, diğer kaya odalar ortalama 2.50 m. yüksekliktedir. Yapının güneydoğu avlu duvarında, üst ve alt kot avluyu birbirine bağlayan, günümüzde yok olmuş taş merdivenin izleri bulunmaktadır. Bu merdivenin sahanlığına açılan güneydoğu girişi taşla örülerek kapatılmıştır.

+0.75 kotundaki üst avluya kuzey cepheden giriş sağlanmıştır. Üst kot avlu girişi ve duvarları kısmen yok olmuştur. Bu kottaki mekanlar kesme taş yığma yapım tekniğiyle inşa edilmiştir. Avluda kümes, depo ve tuvalet olarak kullanılan mekanlarda moloz taş kullanılmıştır. Üst kot avludaki 101 ve 102 No'lu odalar 19.5 m² ve 14.5 m² lik alana sahiptir. Üst avlu girişinin batısında yıkılmış kemerli bir mekan bulunmaktadır. Yapının geneline bakıldığında, alt avlu kotunda bulunan tuf kaya mekanların sağlamlığını koruduğu, moloz taş duvarlı mekanların tamamının yıkıldığı, kesme taştan yapılmış kemerli ve ahşap tavanlı yapıların kısmen veya tamamının yıkılmıştır (Şekil 3.3).

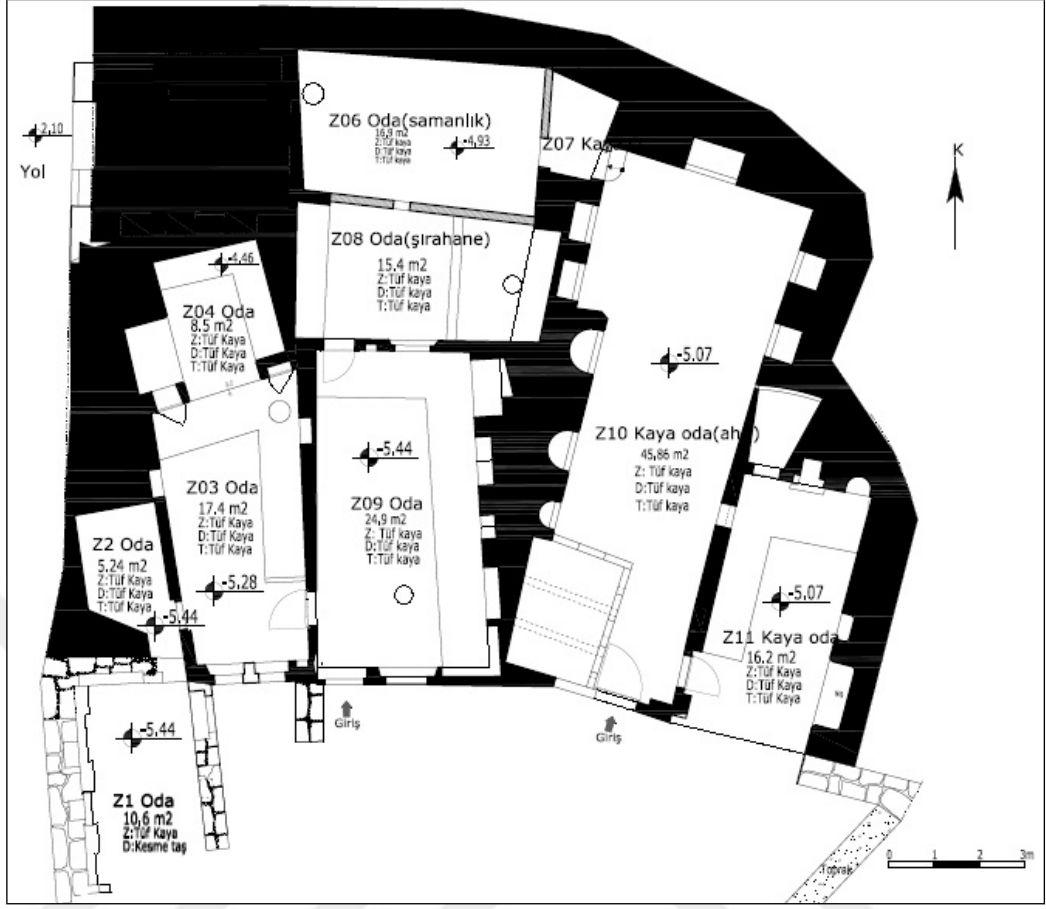
Şekil 3.2. Vaziyet planı

Şekil 3.3. Yapının güneybatı görünüşü

3.2.1. -3.78 Kot Planı

Alt kot avluda bulunan Z01, Z02, Z03, Z04, Z06, Z07, Z08, Z09, Z10, Z11 No'lu mekanlar -3.78 kotunda yer almaktadır (Şekil 3.4).

Şekil 3.4. Alt kot (-3.78) plan şeması

Z01 No'lu oda alt kot avlunun kuzeybatı köşesinde yer alan odadır. Mekanın güney duvarı ile üst örtüsü tamamen yıkılmış durumdadır. Batı duvarında bir adet ocak ile bir adet niş, kuzey duvarında bir adet kemer ile Z02 No'lu mekanın penceresi yer almaktadır. Doğu duvarında mekanın girişi kapısı ile bir adet niş bulunmaktadır. Z01 No'lu mekan yapıya tonozlu yaz mutfağı olarak eklenmiştir (Şekil 3.5) (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.5. Z01 No'lu oda

Z02 No'lu oda Z03 No'lu odanın batısında yer alır. Z01 No'lu odaya açılan bir penceresi bulunmaktadır. Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tuf kayadır. Z03 No'lu odaya açılan 63/170 cm boyutlarında bir kapı boşluğu bulunmaktadır. Z02 No'lu oda, 2.20x1.80 m boyutlarında, 1.78 m yüksekliğe sahiptir (Şekil 3.6).

Şekil 3.6. Z01 No'lu odadan Z02 No'lu odaya bakış penceresi

Z03 No'lu odaya giriş Z09 No'lu odadan sağlanmakta olup, giriş kapısı doğu duvarı üzerindedir. Güney duvarında yer alan iki adet dikdörtgen formlu pencere ile ışık almaktadır (Şekil 3.7) (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.7. Z03 No'lu odanın kuzey duvarından bakış

Mekanın doğu ve batı duvarlarında birer niş ile kuzey duvarı üzerinde iki adet niş bulunmaktadır. Kuzey duvarında yer alan nişlerin ortasındaki boşluktan Z04 No'lu odaya geçilir (Şekil 3.8).

Şekil 3.8. Z03 No'lu odanın güney duvarından bakış

Kuzey ve doğu duvarlarını yerden 18 cm yükseklikte tuf kayadan oluşan bir seki ile çevrelemektedir (Şekil 3.9). Sekinin üzerinde, odanın kuzeydoğu köşesinde tandır bulunmaktadır (Şekil 3.10). Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tuf kayadır. Z03 No'lu oda; 6.43x2.50m boyutlarında ve 2.42 m yüksekliğe sahiptir.

Şekil 3.9. Z03 No'lu odada tuf kayadan oluşan seki

Şekil 3.10. Z03 No'lu odada tuf kaya seki üzerindeki oyuk detayı

Mekanın tavanında tuf kayaya oyulmuş özgün bir tavan göbeği bulunmaktadır (Şekil 3.11).

Şekil 3.11. Z03 No'lu odanın tavanında bulunan göbek detayı

Doğu ve batı duvarlarındaki nişler ahşap pervaz ile çevrelenmiştir (Şekil 3.12, 3.13).

Şekil 3.12. Z03 No'lu odanın batı duvarında bulunan ahşap niş

Şekil 3.13. Z03 No'lu odanın doğu duvarında bulunan niş

Z04 No'lu oda; Z03 No'lu odadan geçilerek ulaşılmaktadır. Bu odanın kuzeyinde yer almaktadır. Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tuf kayadır. Z04 No'lu oda, 3.38x1.97 m boyutlarında ve 2.42 m yüksekliğe sahiptir (Şekil 3.14).

Şekil 3.14. Z04 No'lu odadan Z03 No'lu odaya bakış

Odanın batı duvarında 1.00x1.50 m boyutlarında bir niş, doğu duvarında ise yerden 36 cm yükseklikte bir seki yer almaktadır (Şekil 3.15, 3.16).

Şekil 3.15. Batı duvarında bulunan niş

Şekil 3.16. Doğu duvarında bulunan seki

Z06 No'lu oda; kaya odaların kuzey tarafında yer alan ve Z07 No'lu odadan girilen tuf kayaoyma mekandır. Odanın güney duvarı kesme taştan yapılmıştır. Dikdörtgen formlu bir penceresi bulunmaktadır. Samanlık olarak kullanılmıştır. Mekanın kesme taştan örülmüş güney duvarı şirahane ile samanlığı birbirinden ayırmak için yapılmıştır. Z06 No'lu oda; 5.13x3.30 m boyutlarında ve 2.58 m yüksekliğe sahiptir. Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tuf kayadır (Şekil 3.17, 3.18). Tavanında havalandırma bacası bulunmaktadır (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.17. Kesme taştan yapılmış ayırıcı duvar **Şekil 3.18.**Tüf kayaoyma samanlık mekanı

Z07 No'lu oda; Z06 No'lu oda (samanlık) ile Z10 No'lu oda (ahır) arasında kalan tüf kayadan oluşan geçiş mekanıdır. Herhangi bir mimari öge barındırmamaktadır. Kesme taş örgü duvar ile Z06 No'lu (samanlık) odadan ayrılmıştır. Z07 No'lu oda; 1.88x1.64 m boyutlarında ve 2.58 m yüksekliğe sahiptir. Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tüf kayadır. Z10 No'lu odadan (ahır) iki basamak tüf kaya merdivenle Z07 No'lu odaya geçilmektedir (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rölöve Çizimleri).

Z08 No'lu oda; şirahane olarak kullanılan Z08 No'lu odaya Z09 No'lu odadan dikdörtgen formlu bir kapı ile girilir. Kuzey duvarı hariç tüm duvarları tüf kayadır. Batı duvarında kayaoyma raf ile doğu duvarında yine kayadan oyma bir tekne (şirahane) bulunmaktadır (Şekil 3.19, 3.20). Kesme taştan yapılmış kuzey duvarı üzerinde yer alan 37/60 cm boyutlarındaki açıklık ile Z06 No'lu odaya, güney duvarındaki 79/70 cm boyutlarındaki pencere ile Z09 No'lu odaya açılmaktadır. Z08 No'lu odadan güney duvarında Z09 No'lu odaya geçişi sağlayan 69/138 cm boyutlarında ahşap bir kapı bulunmaktadır. Z08 No'lu oda; 5.40x2.49 m boyutlarında ve 2.37 m yüksekliğe sahiptir. Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tüf kayadır. Tavanında havalandırma bacası bulunmaktadır (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.19. Batı duvarında bulunan kayaoyma raf

Şekil 3.20. Doğu duvarında bulunan kayaoyma tekne (şirahane)

Z09 No'lu oda; tuf kayadan oyulmuş olan bu mekana giriş, dikdörtgen formlu bir kapı ile sağlanmaktadır. Avluya bakan tek pencere sonradan kesme taş ile örülerek kapatılmıştır. Doğu duvarında dört adet niş yer almaktadır. Bu nişlerin kuzey yönünde olan hariç diğer nişlerin üzeri iç bükey ve dış bükey kemerler ile kapatılmıştır. Z09 No'lu odada doğu ve kuzey duvarını çevreleyen 17 cm yüksekliğinde tuf kaya seki bulunmaktadır. Mekanın kuzey duvarında yer alan bir kapı ve pencere ile Z08 No'lu odaya bağlanmaktadır (Şekil 3.21, 3.22). Z09 No'lu oda; 4.18x7.17 m boyutlarında ve

2.90 m yüksekliğe sahiptir. Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tuf kayadır. Tavanında havalandırma bacası bulunmaktadır (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.21. Z09 No'lu odanın kuzey duvarına bakış

Şekil 3.22. Z09 No'lu odanın güney duvarına bakış

Z10 No'lu oda; tuf kayadan oyulmuştur. Bu mekanın bütün duvarlarında değişik boyut ve derinliklerde nişler yer almaktadır. Mekanın kuzeybatı tarafında yer alan kapı ile Z07 No'lu odaya geçilmektedir. Girişin batısında taştan yapılmış kümes bulunmaktadır. Ahır olduğu düşünülen Z10 No'lu odada bulunan değişik boyut ve derinliklerdeki nişler

hayvanların yemlięi olarak kullanılmıřtır. Z11 No'lu odaya sonradan açıldıęı dūřtūnūlen ahřap bir kapı ile geçiř saęlanmıřtır (řekil 3.23-3.26). Z10 No'lu oda; 11.35x3.82 m. boyutlarında ve 2.43 m. yūkseklieęe sahiptir. Mekanın duvarları, zemin dōřemesi ve tavanı tūf kayadır (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rōlōve izimleri).

řekil 3.23. Kesme tař kūmes

şekil 3.24. Z10 No'lu oda (ahır)

şekil 3.25. Z10 No'lu oda (ahır)

Şekil 3.26. Z10 No'lu odanın kuzey duvarına bakış

Z11 No'lu oda; giriş kısmı yıkılmıştır. Odanın kuzey duvarında sökülmüş durumda olan bir ocak bulunmaktadır (Şekil 3.27, 3.28). Ocağın doğusunda küçük bir niş, batısında ise daha büyük bir niş yer almaktadır. Batı duvarında yer alan bir pencere ile Z10 No'lu mekana (Şekil 3.29) ve batı duvarı üzerinde bulunan bir kapı ile bu mekana ilişki kurulmaktadır. Kuzey ve batı duvarı boyunca uzanan yerden 16 cm yükseklikte tuf kaya seki yer almaktadır. Z11 No'lu oda; 5.73x2.88 m boyutlarında ve 2.43 m yüksekliğe sahiptir. Mekanın duvarları, zemin döşemesi ve tavanı tuf kayadır (Bkz.Ek 2.2, 2.3 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.27. Z11 No'lu oda

Şekil 3.28. Z11 No'lu odada bulunan ocak

Şekil 3.29. Odanın batı duvarında yer alan pencere

Ayrıca mekanın tuf kaya duvarları üzerinde aşı boyasıyla yapılmış süslemeler bulunmaktadır (Şekil 3.30, 3.31).

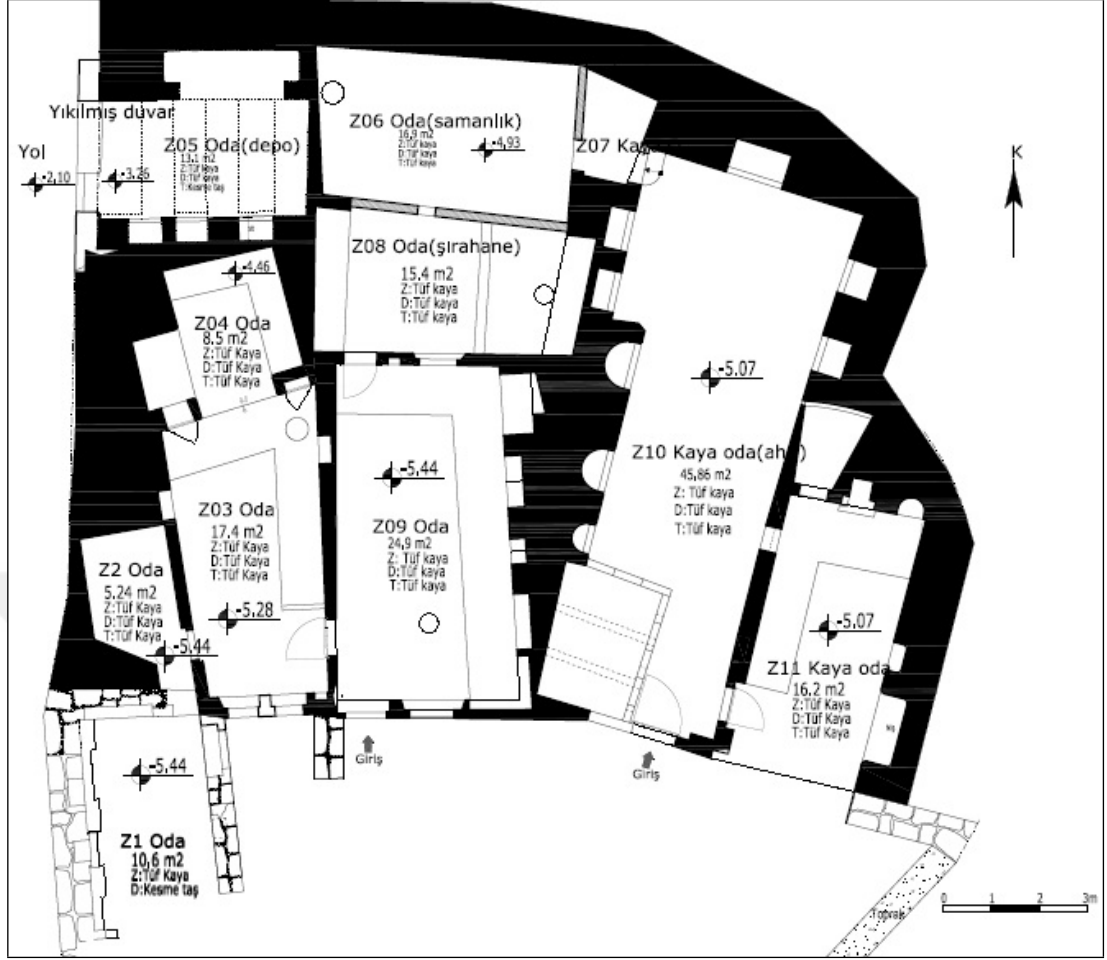
Şekil 3.30. Z11 No'lu odanın kuzey duvarı süslemeleri

Şekil 3.31. Z11 No'lu odanın batı duvarı süslemeleri

3.2.2. -3.26 Kot Planı

Alt kot avluda bulunan Z01, Z02, Z03, Z04, Z05, Z06, Z07, Z08, Z09, Z10, Z11 No'lu odalar -3.26 kotunda yer almaktadır (Şekil 3.32) (Bkz. Ek 2.3 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.32. Alt kot (-3.26) plan şeması

Z05 No'lu oda (depo); kaya odaların kuzey tarafında yer almaktadır. Odaya giriş kısmı yıkılmış olan yapının batı tarafında bulunan yol ile ulaşılmaktadır. Kaya odanın üzeri oldukça basık formlu üç adet kemer ile desteklenmiş beşik tonoz ile örtülmüştür. Odanın kuzey tarafında büyük bir niş, güney tarafında ise üç adet niş bulunmaktadır. Depo olarak kullanılmıştır. Alt kot avludaki kayadamlara göre daha üst kotta yer almaktadır (Şekil 3.33, 3.34). 4.80x2.43 m boyutlarında olup, 2.28 m yüksekliğe sahiptir. Mekanın duvarları ve zemin döşemesi tuf kaya, tavanı ise kesme taştır.

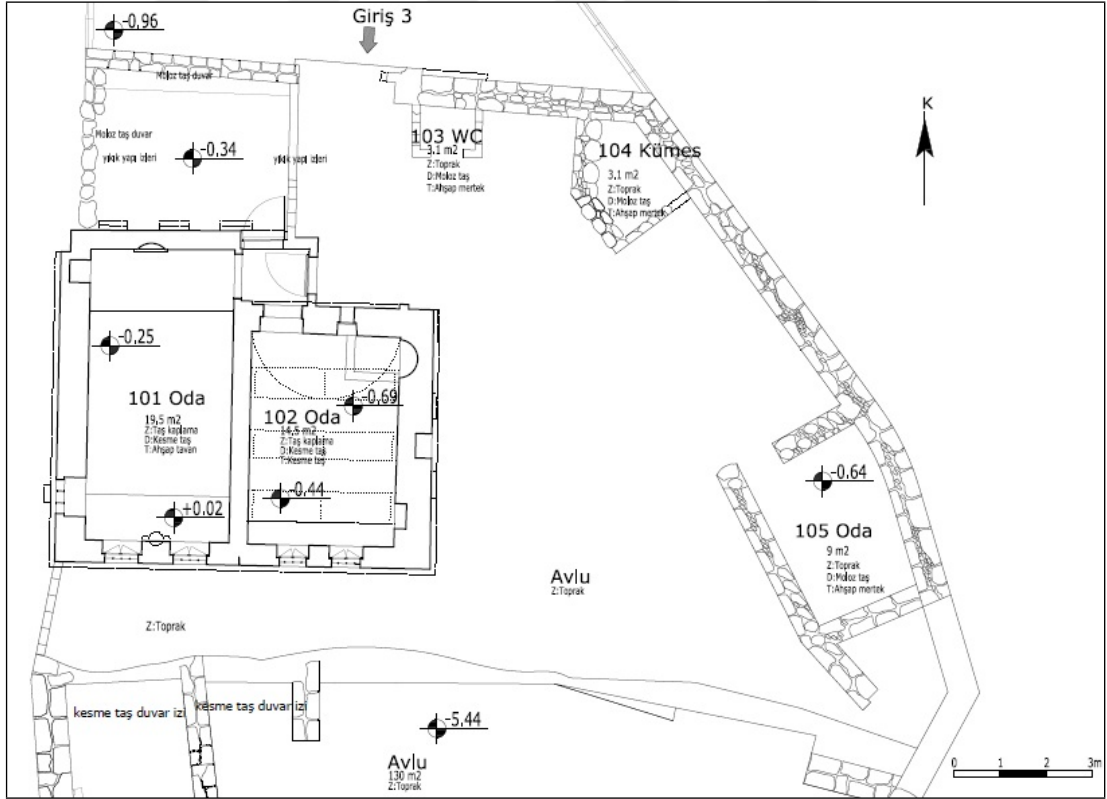
Şekil 3.33. Z05 No'lu odanın doğu duvarı

Şekil 3.34. Z05 No'lu odanın batı duvar ve tonoz üst örtüsü

3.2.3. +0.75 Kot Planı

Üst kot avluda bulunan 101,102,103,104,105 No'lu odalar +0.75 kotunda yer almaktadır (Şekil 3.35) (Bkz. Ek 2.4 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.35. Üst kot (+0.75) avlu plan şeması

101 No'lu oda; üst kotta bulunan odaların batı tarafında yer almaktadır. 101 No'lu oda; 3.11x6.25 m boyutlarında ve 3.25 m yüksekliktedir (Bkz. Ek 2.4 Rölöve Çizimleri).

Odanın duvarları kesme taştan yapılmıştır. Mekanın giriş kapısı doğu duvarının kuzey ucunda bulunmaktadır (Şekil 3.36). Güney tarafında yer alan iki adet ahşap kanatlı, dikdörtgen formlu pencere ile ışık almaktadır (Şekil 3.37). Güney cephede yer alan pencerelerin önünde yerden 27 cm yükseklikte kesme taştan yapılmış bir sedir bulunmaktadır.

Şekil 3.36.101 No'lu odanın kuzey duvarı **Şekil 3.37.** 101 No'lu odanın güney duvarı

101 No'lu odanın zemini taş döşeme, tavanı ahşap çatalı tavadır (Şekil 3.38). Batı duvarında örülerek kapatılmış bir pencere bulunmaktadır. Batı duvarının kuzey ucunda bir adet niş, bu nişin üzerinde bir adet tepe penceresi yer almaktadır (Şekil 3.39). Kuzey duvarında da bir adet dairesel planlı niş bulunmaktadır (Bkz. Şekil 3.36).

Şekil 3.38.101 No'lu oda tavanı

Şekil 3.39. Tepe penceresi

102 No'lu oda; üst kotta bulunan odaların doğu tarafında yer alan kesme taştan yapılmış bir odadır. Mekanın üzeri kuzey-güney aksında uzanan ve üç adet kemerle desteklenmiş beşik tonoz ile kapatılmıştır (Bkz. Ek 2.4 Rölöve Çizimleri).

Giriş kapısı kuzey duvarında kapının doğusunda küçük bir pencere yer almaktadır (Şekil 3.40). Mekanın güney duvarında yer alan dikdörtgen formlu iki adet pencereden ışık almaktadır (Şekil 3.41).

Şekil 3.40.102 No'lu odanın güney duvarı

Şekil 3.41. 102 No'lu odanın kuzey duvarı

Doğu duvarında bir tanesi dairesel diğeri dikdörtgen planlı iki adet niş bulunmaktadır. Dairesel planlı nişin önünde sonradan yapılmış, yıkanmak için kullanılan betonarme bir tekne bulunmaktadır (Şekil 3.42). Mekanın güney duvarında 101 No'lu oda da olduğu gibi yerden 25 cm yükseklikte taştan yapılmış bir sedir bulunmaktadır. Odanın zemini taş ile kaplanmıştır (Şekil 3.43).

Şekil 3.42. Muhdes tekne

Şekil 3.43. Zemin taş döşemesi

103 No'lu oda (hela); üst kot avlu giriş kapısının doğu cephesinde yer almaktadır. Kesme taştan yapılmıştır. Tuvalet olarak kullanılan mekanın ahşap üst örtüsü ne yazık ki günümüze kadar ulaşamamıştır (Şekil 3.44) (Bkz. Ek 2.4 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.44. Üst kat avlunun kuzeyinde yer alan yapı kalıntıları

104 No'lu oda (kümes); üst kot avlunun kuzeydoğu köşesinde moloz taş ile örülerek inşa edilmiştir. Duvarları büyük ölçüde yıkılmış durumdadır. Kümes olarak kullanılmıştır (Bkz. Şekil 3.44) (Bkz. Ek 2.4 Rölöve Çizimleri).

105 No'lu oda; üst kot avlunun doğusunda yer alan ve moloz taştan yapılmış bir mekandır. Üst örtüsü bulunmamaktadır. Giriş kuzey tarafında yer alan açıklık ile sağlanmaktadır (Şekil 3.45) (Bkz. Ek 2.4 Rölöve Çizimleri).

Şekil 3.45. Üst kat avlunun doğusunda yer alan yapı kalıntısı

3.2.4. Cephe Özellikleri

Yapının güney cephesi, tuf malzemeden oyularak yapılmıştır. Kaya odaların cephelerinde herhangi bir süsleme bulunmamaktadır. Üst katta yer alan ve kesme taştan yapılmış olan odaların güney cephelerinde ikişer adet dikdörtgen formlu pencere bulunmaktadır. Bu pencerelerin dışına geçmeli demir parmaklıklar takılmıştır. Batı tarafta yer alan odanın duvarı profilli bir silme bitirilmiş iken, doğu tarafta yer alan odanın duvarı düz ve oldukça basit bir silme ile bitirilmiştir. Alt kot avluda bulunan kayadamların önlerinde bulunan eyvanlı mekanlar yıkılmıştır. Yapıdan gelen tonoz izlerinden eyvanlar okunabilmektedir (Şekil 3.46).

Yuvarlak kemerli avlu giriş kapısı kesme taştan yapılmış, silmenin üzeri bir sıra taştan yapılmış parapet ile bitirilmiştir.

Giriş kapısı tek kanatlı ahşap bir kapıdır. Üzerinde “Allah” yazısının altında H.1235 M.1878 tarihi yazılı kitabe yerleştirilmiştir (Şekil 3.47, 3.48).

Şekil 3.46. Güney cephe

Şekil 3.47. Üzerinde kitabesi bulunan alt kot avlu giriş kapısı

Şekil 3.48. Alt kot avlu giriş kapısı üstündeki kitabe

Yapının kuzey cephesinde günümüzde yıkılmış durumda olan odanın kemer üzengi taşları görülmektedir (Şekil 3.49). Avlu giriş kapısının bir kısmı sağlam olmasına rağmen büyük bir kısmı yıkılmış durumdadır. Avlu duvarı bu cephede tamamen kesme taştan yapılmıştır (Şekil 3.50).

Şekil 3.49. Yıkılmış oda

Şekil 3.50. Üst kot avlu duvarı

Yapının batı cephesinde bulunan kesme taştan yapılmış üst kottaki odanın duvarı profilli bir silme taş ile sonlandırılmış, bunun üzerine iki sıra parapet taşı konulmuştur. Cephe üzerinde iki adet pencere bulunmaktadır. Dikdörtgen formlu büyük pencere sonradan kesme taş ile örülerek kapatılmıştır. Elips formdaki tepe penceresi batı cephesinin kuzey tarafında yer almaktadır. Silme taşı üzerinde çok basit bir çörten dikkati çekmektedir. Batı cephesinde moloz taşın arasına dört sıra halinde yerleştirilmiş kemer başlangıcı olduğu düşünülen taşlar bulunmaktadır (Şekil 3.51).

Şekil.3.51. Batı cephesi

Yapının doğu cephesinde bulunan avlu duvarının doğu cephesi moloz taş ile örülmüştür (Şekil 3.52). Avlu duvarının doğu tarafında yer alan kesme taştan yapılmış olan yuvarlak kemerli kapı bulunmaktadır. Kemerin üzerinde bir, doğu ve batısında da birer adet olmak üzere toplam üç adet rozet bulunmaktadır. Günümüzde avlu giriş kapısı örülerek kapatılmıştır (Şekil 3.53). Yapının alt avlusundan üst avlusuna çıkışı sağlayan merdiven izi doğu avlu duvarında görülmektedir (Şekil 3.54, 3.55). 102 No'lu odanın doğu cephesinde üç adet kemer üzengi taşı ve bir adet niş bulunmaktadır (Şekil 3.56).

Şekil 3.52. Doğu cephesi

Şekil 3.53. Avlunun güneydoğu cephesi

Şekil 3.54. Üst avludan alt avluya bakış Şekil 3.55. Üst avludan alt avluya bakış

Şekil 3.56. 102 No'lu odanın doğu cephesi

3.3. Yapım Tekniği ve Malzeme Özellikleri

Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Köyü'nde yer alan yapı; -3.78, -3.26 kotlarında kaya odalar ve +0.75 kotunda kesme taş mekanlardan oluşmaktadır. Alt avlu ve üst avlu olarak iki kotta eğimli bir araziye oturmaktadır. Yapının üç girişi bulunmaktadır. Avlu duvarları kesme ve moloz taş kullanılarak örülmüştür. Alt kot avludaki mekanlar volkanik tüf kayanın oyulmasıyla oluşturulmuştur. Mekanların zemin, tavan ve duvarları tüftür. Üst kottaki mekanlar kesme taş yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. İki sıra kesme taşın arası moloz taşla doldurulmuş, bağlayıcı malzeme olarak şilez kullanılmıştır. Yapının iki yüzü kesme taş, ortası taş çamur karışımı taşıyıcı duvarları ortalama 70 cm. kalınlıktadır. Taşıyıcı duvarların üstü 101 No'lu odada ahşap çıtalı tavanla, 102 No'lu odada ise açıklık kemerle kapatılmıştır. Tonoz yüksekliğinin tavan

yüksekliğini arttırmaması için taşıyıcı duvarlar 180 cm’i geçmeyecek şekilde tutulmuştur. Mekanların çatı örtüsü toprak örtülü düz damdır (Bkz. Ek 3 Malzeme Analizi).

3.4. Yapıdan Görülen Bozulmalar

Yapının kullanılmaması yapıda birçok sorunun oluşmasına neden olmuştur. Her iki kotta hem mekansal hem de mimari eleman bakımından birçok öğenin kısmen veya tamamen yok olmuştur. Üst kat kuzey yönünde bulunan oda, üst kot avlu giriş kapısı, alt kot avlu içerisinde yer alan mekanlar yıkılmıştır (Şekil 3.57-3.59) (Bkz. Ek 4 Hasar Analizi).

Şekil 3.57. Üst kotta yıkılmış olan oda

Şekil 3.58. Yıkılan üst kot avlu giriş kapısı

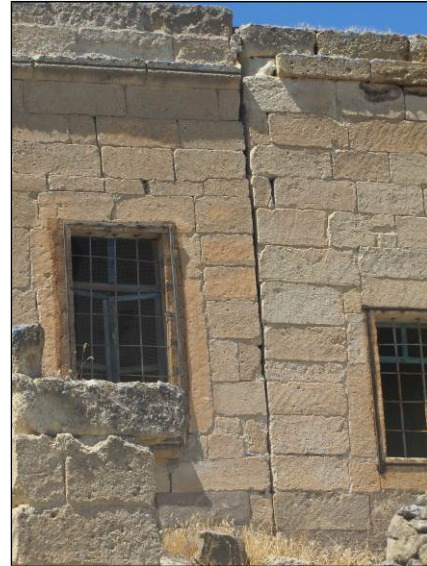

Şekil 3.59. Alt kot avluda bulunan yıkılmış mekanlar

Tüf kayadan oyulmuş kaya odalarda önemli bir çatlak ve ayrılma söz konusu değilken yapının uzun süredir kullanılmaması, üst örtüden kaynaklı nem ve su problemi sebebiyle üst katta kesme taştan yapılmış odalarda çatlak ve düşeyden sapma, ayrılma gibi statik sorunların oluşmasına neden olmuştur. Üst kat doğu yönünde yer alan odanın güney duvarı üzerinde bulunan çatlak (Şekil 3.60), üst kattaki her iki odanın dilatasyonu üzerindeki ayrılma (Şekil 3.61) ve avlunun güney giriş kapısı üzerinde görülen çatlak ve ayrılma bu sorunların başlıcalarıdır (Bkz. Şekil 3.47, 3.48).

Şekil 3.60. Strüktürel çatlak

Şekil 3.61. 101 ve 102 No'lu odaların arasındaki dilatasyonda düşeyden sapma nedeniyle görülen ayrılma sorunu

Yapıdaki sorunların bir çok sebebi üst örtünün gerekli yalıtımı sağlayamaması sebebiyle oluşmuş sorunlardır. Bu problem üst katta 101 No'lu odanın ahşap tavanının çürümesine sebep olmuştur. 102 No'lu odanın tonoz üst örtüsünde nemlenme mevcuttur (Şekil 3.62, 3.63) (Bkz. Ek 4.5 Hasar Analizi).

Şekil 3.62. 101 No'lu odanın çatıdan su alması nedeniyle ahşap tavanda oluşan çürüme

Şekil 3.63. Çatıdan su alan 102 No'lu odanın tonozunda görülen nem problemleri

Özellikle moloz taştan yapılmış avlu duvarlarında, toprak kotuna yakın yerlerde derz boşalmaları mevcuttur. Toprak kotuna yakın yerlerde zeminden kaynaklanan su ve nem derzleri çözerek derz boşalmalarına sebep olmuştur (Şekil 3.64) (Bkz. Ek 4.8, 4.9 Hasar Analizi).

Yapının birçok yerinde özellikle avlu duvarını oluşturan kesme taş ve moloz taş yüzeylerde aşınma, kopma gibi eleman eksilmeleri görülmektedir. Taşlarda erime ve yüzey kayıpları oluşmuştur (Şekil 3.65).

Şekil 3.64. Toprak kotuna yakın yerlerde su ve nemden kaynaklı derz boşalmaları

Şekil 3.65. Toprak kotuna yakın yerlerde su ve nemden kaynaklı erimiş ve yüzey kaybına uğramış taşlar

4. RESTİTÜSYON PROJESİ

4.1.Yapıdaki Restitüsyon Sorunları

Uzun süredir kullanılmayan yapının harabe haline gelmesi hem plan, hem de üçüncü boyutta, özellikle duvar kotları, kemer, tonozların başlangıç ve bitim yerleri restitüsyona yönelik etüd edilmesi gereken noktalardır.

İki farklı kotta yer alan yapıların bulunduğu parselde alt kotta yer alan kaya odaların hangi tarihte oyulduğu veya oyulmaya başlandığına dair net bir bilgi yoktur. Ancak alt kot avlu giriş kapısının üstündeki kitabede yapım tarihi H.1235 M.1878 olarak yazılıdır. Bu bilgiye dayanarak bu tarihten önce var olan veya bu tarihte oyulan kaya oda mekanların önlerine kesme taştan avlu duvarının inşa edildiği tarihin olduğu 1878 yılı söylenebilir.

Parsel üzerinde yer alan yapıların farklı tarihlerde inşa edildiği yapıların birbirleri ile olan ilişkilerinden ve yapım tekniklerinden anlaşılmaktadır. Buna göre alt kotta yer alan kaya odalar ile alt kot avlu duvarı ilk inşa edilen kısımlardır. Daha sonraki tarihlerde alt kotta avlu içerisinde yer alan kesme taş odalar ile üst kotta yer alan kesme taş odalar ve üst kot avlu duvarları sonradan yapılmıştır. Buna göre 1878 dönemi ve 1878 sonrası dönem olmak üzere iki dönem analizi yapılmıştır (Bkz. Ek 5 Dönem Analizi).

4.2. Restitüsyona Işık Tutan Belgeler

Yapıda rölöve sırasında karşılaşılan izler günümüze gelebilmiş özgün mimari öğeler, benzer yapıların incelenmesi, Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinden elde edilen fotoğraflar, belgeler, yapı bilgileri ve mal sahibinden edinilen bilgiler ışığında restitüsyon projesi hazırlanmıştır.

Kurulda bulunan tescil fişine göre, “Yapı alt kotta yer alan kaya odalar ile bunların üzerinde yer alan kesme taştan yapılmış odaların bulunduğu üst kottan meydana gelmektedir. Her iki kot avlu duvarı ile çevrili olup üst kottaki avlu duvarı giriş kapısı

yıkılmış durumdadır. Alt kottaki avlu giriş kapıları sağlam durumdadır. Ayrıca tuf kayalardan oyulmuş kaya odalarda önemli çatlak ve ayrılma söz konusu değilken yapının uzun süredir kullanılmaması üst örtüden kaynaklı nem ve su problemi sebebiyle üst katta kesme taştan yapılmış odalarda çatlama ve ayrılma gibi statik sorunların olduğu anlaşılmıştır. Alt kot avlu giriş kapısının üstündeki kitabede yapım tarihi H. 1235 M. 1878 yazılı olduğu belirtilmektedir” açıklaması yer almaktadır (Şekil 4.1).

Yapıya ilişkin mülkiyet belgeleri incelendiğinde, 5005 ve 5006 parsellerde kayıtlı taşınmazın özel mülkiyete ait olduğu anlaşılmaktadır. 5005 parseline ilişkin 6.7.2011 tarihli tapu kaydında parselin yüz ölçümü 103 m², avlulu kagir ev niteliği taşımaktadır. 5006 parseline ilişkin 12.5.2011 tarihli tapu kaydında da parselin yüz ölçümü 275 m² ve kagir ev niteliğinde olduğu belirtilmiştir (Şekil 4.2, 4.3).

Yapı parsellerine ilişkin Mustafapaşa Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü’nün 18.06.2013 tarihli imar durum belgesinde yeni yapılaşma için bina yüksekliği 6.50, kat adedi 2, taks 0.90 olarak belirlenmiştir (Şekil 4.4).

Yapının kadastro paftasında 5005-5006 parselere oturan yapının kendisi ile günümüzde mevcut olmayan yapı kütlelerinin sınırları tespit edilmiştir (Şekil 4.5).

Teze konu olan yapı; Mustafapaşa Koruma Amaçlı İmar Planı kapsamında, kentsel sit alanında, mimari ve dokusal karakteri korunacak alanlar içerisinde kalmaktadır. Plan notlarında: “...**3.1 Mimari ve Dokusal Karakteri Korunacak Alanlar KA²**

Özgün tarihi yapıların yoğun olduğu; yapıların özellikle dış mekan öğeleriyle (cephe, pencere, kapı, duvar, vb) olduğu gibi korunacağı; bozulmuş öğelerin özgününe göre onarılacağı; sınırlı müdahalelerle yetinilecek dokulardır. Sokak mekanı ve sokak gabarisinin de korunması amaçlandığından, yapılacak tüm müdahalelerde çevre oluşumları dikkate alınacaktır. Yapı adasındaki herhangi bir işlemde (restorasyon, rekonstrüksiyon ve/veya yeni yapı) adanın tümünün 1/500 ölçekli tespit ve etüdü ile, adanın dış ve iç mekanlarındaki (sokak silüetleri, avlulardan kesitler vb) tespitler, projelendirme işleminin dayanakları olarak kullanılırlar...” denmektedir.

²Mustafapaşa Koruma Amaçlı İmar Planı Hükümleri’nde mimari ve dokusal karakteri korunacak alanlar KA olarak gösterilmektedir (NKVKK arşivi).

AVRUPA KONSEYİ	DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ	D.K.V.K.K A N I T		ENVANTER NO :						
T Ü R K İ Y E	KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			HARİTA NO:						
İL: Nevşehir	İLÇESİ : Ürgüp	MAHALLE-KÖY-MEVKİ : Mustafapaşa Kasabası		KORUMA	ANITSAL	1 2 3				
ADRESİ: Mustafapaşa Köyü/ / Ürgüp/ NEVŞEHİR	PAFTA-ADA-PARSEL: 42 pafta 5005-5006 parsel		DERECESİ	CEVRESEL	1 2 3	X				
ADI :	YAPTIRAN:	YAPAN:	MİMARİ ÇAĞI:							
	YAPIM TARİHİ:	KİTABE: Var	VAKFIYE: Yok							
GENEL TANIM: Nevşehir İli, Ürgüp İlçesi, Mustafapaşa Kasabası, 42 pafta, 5005 -5006 parselde yer alan alt kotta kaya odaları bunların üzerinde kesme taştan odaları olan düz damla örtülü bir yapıdır										
KORUMA DURUMU	A TAŞIYICI YAPI	A DIŞ YAPI	A ÜST YAPI	A SÜSLEME ELEMANLARI	A RUTUBET	A				
	B	B	B	B	B	B				
	X	X	X	X	X	X				
	C	C	C	C	C	C				
VAZİYET PLANI			FOTOĞRAF							
										
BUGÜNKÜ SAHİBİ: Ahmet DURUL										
YAPILAN ONARIMLAR: Restorasyon uygulaması										
AYRINTILI TANITIM:			TEKNİK BİLGİLER							
Yapı alt kotta yer alan kaya odalar ile bunların üzerinde yer alan kesme taştan yapılmış odaların bulunduğu üst kottan meydana gelmektedir. Her iki kot avlu duvarı ile çevrili olup üst kottaki avlu duvarı giriş kapısı yıkılmış durumdadır. Alt kottaki avlu giriş kapıları sağlam durumdadır. Ayrıca tüf kayalardan oyulmuş kaya odalarda önemli çatlak ve ayrılma söz konusu değilken yapının uzun süredir kullanılmaması üst örtüden kaynaklı nem ve su problemi sebebiyle üst kotta kesme taştan yapılmış odalarda çatlama ve ayrılma gibi statik sorunların olduğu anlaşılmıştır. Alt kot avlu giriş kapısının üstündeki kitabede yapım tarihi H. 1235 M. 1878 yazılı olduğu belirtilmektedir.			<table border="1"> <tr> <td>Su: Yok</td> <td>Elektrik: Var</td> <td>İnşaat: Yok</td> <td>Kanallı: Yok</td> </tr> </table>				Su: Yok	Elektrik: Var	İnşaat: Yok	Kanallı: Yok
Su: Yok	Elektrik: Var	İnşaat: Yok	Kanallı: Yok							
			ORJİNAL KULLANIMI: Kömut							
			BUGÜNKÜ KULLANIMI: Kullanılıyor							
			ÖNERİLEN KULLANIMI							
			HAZIRLAYANLAR 06.04.2015							
			Abdurrahim DENİZ Arkeolog Aylin ÖZDEMİR Mimar							
YAYIN DİZİNİ:			ONAY :							
1-			EKLER :							
2-			RAPOR							
3-			FOTOĞRAF							
4-			RÖLÖVE PROJESİ							
			RESTORASYON PROJESİ							
			HARİTA							
			KROKİ							
			KİTABE							
			VAKFIYE							

Şekil 4.1. Yapıya ait tescil fişi

İli		Türkiye Cumhuriyeti			Fotoğraf		
İlçesi		NEVŞEHİR					
Mahallesi		ÜRGÜP					
Köyü		AĞIL					
Sokağı							
Mevkii		MUSTAFAFAŞA					
Köyü		Pafta No.		Ada No.	Parsel No.	Yüzölçümü	
Satış Bedeli						ha	m ²
		42.			5005	00.	0103.
Niteliği		AVLULU KARGIR EV.					
Sınırı		PAFTASINDADIR					
GAYRİMENKULÜN		Edinme Sebebi					
		Tasınmazın tamamı Cemile DOĞRU adına kayıtlı iken, bu kerre murisin 11.01.1995 yılında vefatı ile geriye mirasçı olarak ölü eşi Süleyman'dan olma çocukları Kadir DOĞRU, Emin DOĞRU, Galip DOĞRU ile kendisinden evvel ölen kızı Mürüvver'in eşi Hasan'dan olma çocukları Perihan SEYMEN, Guddusi GÜRBÜZ, Mükerrrem DÖRTKOL ve Ali GÜRBÜZ ü bıraktığı Ürgüp Sulh Huk.Mhk.sinin 29.04.2002 tarih ve 2002/224-190 E.ve K.sayıtlı vasesat belgesinden, bunlardan Emin Doğru'nun da 06.01.2008 yılında vefatı ile geriye mirasçı olarak eşi Ali kızı Hatice DOĞRU ile müşterek çocukları Enver DOĞRU, Menşure SÖMER, ve Melek ERENLER'i bıraktığı Ürgüp Sulh Huk.Mhk.sinin 10.01.2008 tarih ve 2008/13-11					
Sahibi		Ahmet DURUL:Mustafa oğlu.					
Geldisi		Yevmiye No.	Cilt No.	Sahife No.	Sıra No.	Tarhi	Gittisi
Cilt No.		287	54	5005		06/07/2014	Cilt No.
Sahife No.		Siciline uygundur.					Sahife No.
Sıra No.		Hüseyin ACIKALIN Tapu Sicil Müdürü					Sıra No.
Tarih		NOT : Mükayyet peyn ayrı hakları ve emirler için tapu siciline müracaat edilmelidir. Tasınmazın hukuki durumunun doğrultusunda adres ve bilgileri ilgili Tapu Sicil Müdürlüğüne bildirilmiştir.					Tarih
D.M.O. Basım İşl. Md.		Döner Sermaye İşletmesi tarafından bastırılmıştır.			Stok No		129

Şekil 4.2. 5005 parseline ait tapu belgesi

İli	NEVŞEHİR	Türkiye Cumhuriyeti TAPU SENEDİ		Fotoğraf		
İlçesi	ÜRGÜP					
Mahallesi						
Köyü	MUSTAFAPAŞA					
Sokağı						
Mevkii	KÖYÜÇİ					
Satış Bedeli	Pafta No.	Ada No.	Parsel No.	Yüzölçümü		
İNTİKAL-SATIŞ : 1300 TL	42.		5006	ha	m ²	dm ²
				0	0275.	0
GAYRİMENKULÜN	Niteliği	KARGİR EV				
	Sınırı	PLANI GİBİDİR				
	Edinme Sebebi	<p>Taşınmazın tamamı Mehmet oğlu Mustafa GÜNŞEN adına kayıtlı iken bu kerre; murisin 08/07/1977 tarihinde ölümü ile mirasının eşi Ayşe GÜNŞEN ve müşterek çocukları Ferdane GÜLEÇ, Zahide GÖK, Hayriye GÜNŞEN, Mehmet GÜNŞEN ve Mustafa GÜNŞEN'ere intikal ettiği Ürgüp Sulh Hukuk Mahkemesinin 17/10/1977 tarih 1977/312-314 Esas ve Karar Sayılı veraset belgesinden anlaşılınca, mirasçılardan Hayriye GÜNŞEN'inde 29/05/1978 tarihinde ölümü ile mirasının çocuğu Nurhayat TOPAL'a intikal ettiği İzmir 7. Sulh Hukuk Mahkemesinin 03/02/2011 tarih 2011/71-75 Esas ve Karar Sayılı veraset belgesinden anlaşılınca, yine mirasçılardan Ayşe GÜNŞEN'inde 31/10/2008 tarihinde ölümü ile mirasının çocukları Ferdane</p> <p style="text-align: center;">DEVAMI ARKA SAYFADA</p>				
Sahibi	Ahmet DURUL : Mustafa oğlu					
Geldisi	Yevmiye No.	Cilt No.	Sahife No.	Sıra No.	Taahhi	Gittisi
Cilt No.	2040	51	5006		12.05.2011	Cilt No.
Sahife No.						Sahife No.
Sıra No.						Sıra No.
Tarih						Tarih
<p>NOT : * Mülkiyet devri için beyan ile şerhler için tapu kütüğüne müracaat edilmelidir. ** Tapu Senedi hususları gereğince adres değişikliği için Tapu Sicil Müdürlüğüne başvurulmalıdır.</p>						
<p style="text-align: center;">Sicil Üyeleri HÜSEYİN AÇIKALIN Tapu Müdürü</p>						
D.M.O. Basım İşl. Md.			Döner Sermaye İşletmesi tarafından bastırılmıştır.			Stok No 129

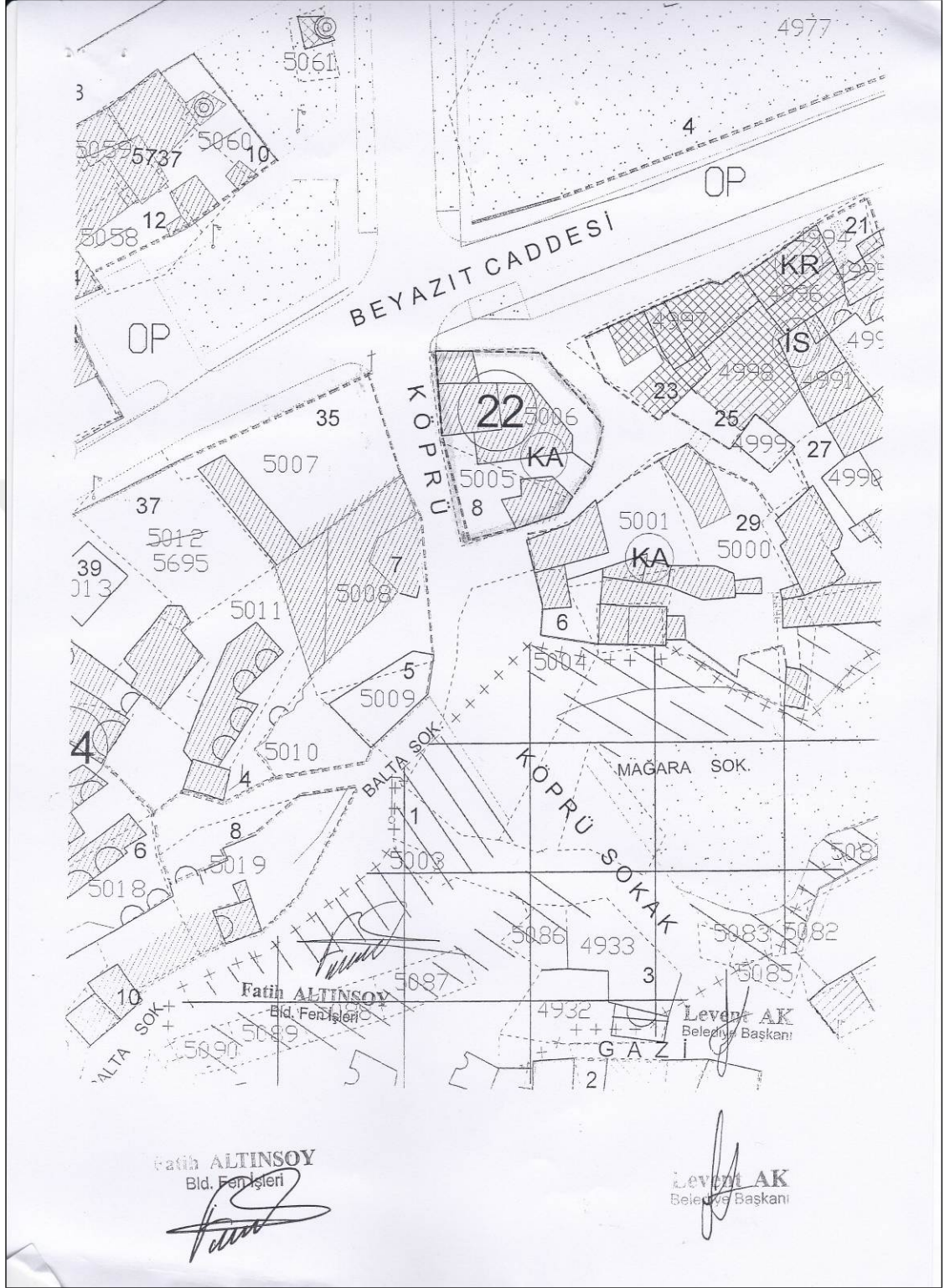
Şekil 4.3. 5006 parsele ait tapu belgesi

MUSTAFAPAŞA BELEDİYESİ - FEN İŞLERİ MÜDÜRLÜĞÜ			
GAYRİMENKUL SAHİBİ : AHMET DURUL		MUSTAFAPAŞA	
SAYI :	İMAR DURUMU	TARİH: 18.06.2013	
İLİ :	NEVŞEHİR	BİNA-YÜKSEKLİĞİ :	6,50
İLÇESİ , KASABASI :	ÜRGÜP , MUSTAFAPAŞA	KAT ADETİ :	2
MEVKİİ :	MUSTAFAPAŞA	ARKA BAHÇE MESAFESİ :	-----
MAHALLE :	YUKARI MAH.	ÖN, YAN ve BAHÇE MESAFESİ:	-----
CADDESİ :	BEYAZIT CADDESİ	BİNA ÖN CEPHESİ :	-----
SOKAĞI :	KÖPRÜ SOKAK	T.A.K.S ve K.A.K.S :	0.90
ÖLÇEĞİ :	1/1000	DÜŞÜNCELER : 3.1 MİMARİ VE DOKUSAL KARAKTERİ KORUNACAK ALANLAR KA	
KADASTRO :	PAFTA	PARSEL	Özgün tarihi yapıların yoğun olduğu; yapıların özellikle dış mekan öğeleriyle (cephe, pencere, kapı, duvar, vb) olduğu gibi korunacağı; bozulmuş öğelerin özgününe göre onarılacağı; sınırlı müdahalelerle yetinilecek dokulardır. Sokak mekanı ve sokak gabarisinin de korunması amaçlandığından, yapılacak tüm müdahalelerde çevre oluşumları dikkate alınacaktır.
YÜZÖLÇÜMÜ :	275+103= 378 M2	Yapı adasındaki herhangi bir işlemde (restorasyon, rekonstrüksiyon ve/veya yeni yapı) adanın tümünün 1/500 ölçekli tespit ve etüdü ile, adanın dış ve iç mekanlarındaki (sokak silüetleri, avlulardan kesitler vb) tespitler, projelendirme işleminin dayanakları olarak kullanılırlar.	
ÇİZEN :	-----		
KONTROL :	-----		

Fatih ALTINŞOY
Belediye Fen İşleri

Levent AK
BELEDİYE BAŞKANI

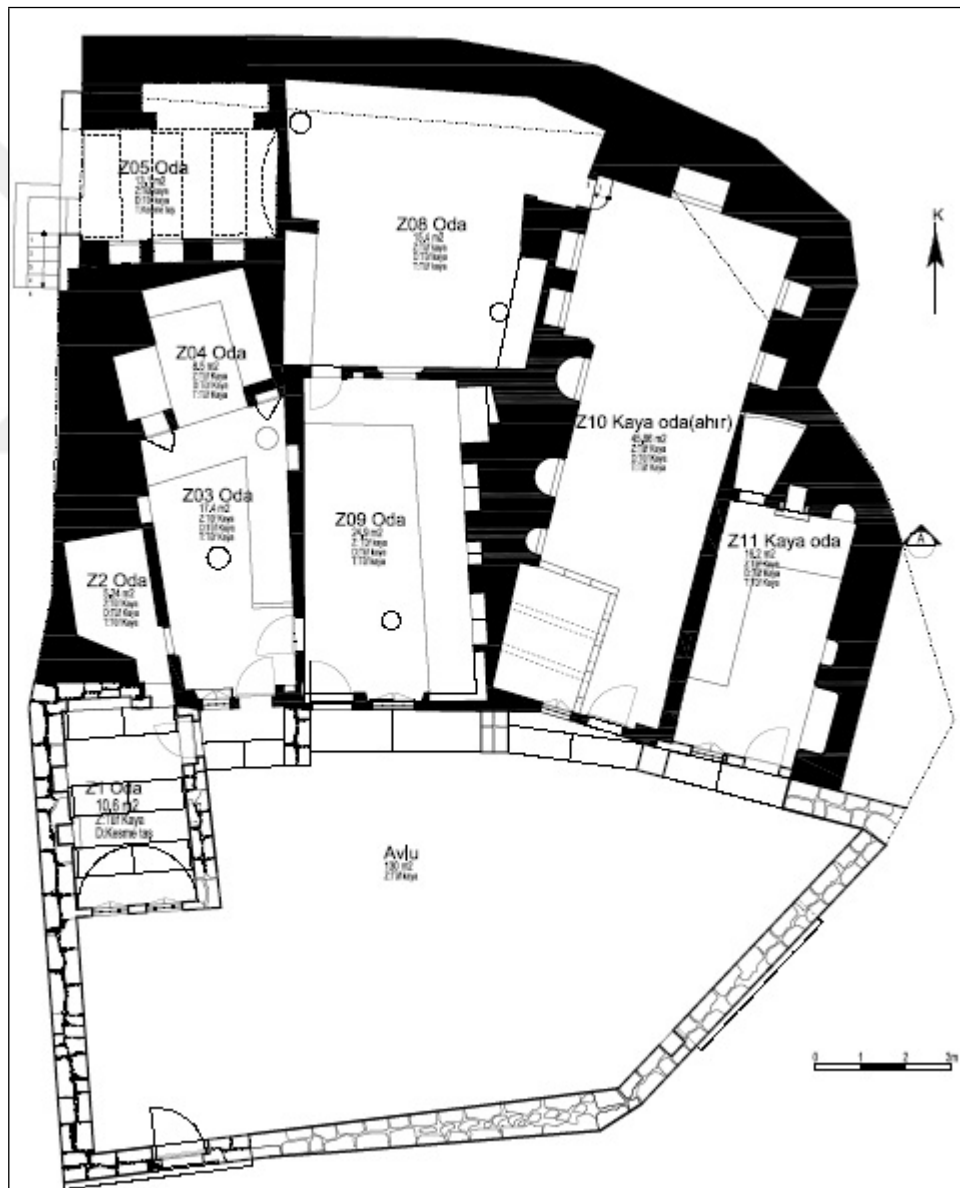
Şekil 4.4. Yapıya ait imar durum belgesi

Tüm bu veriler ışığında yapıya ait iki dönem restitüsyon projesi esas alınarak hazırlanmıştır.

4.3. I. Dönem Restitüsyonu (1878 Dönemi)

Alt kot avlu giriş kapısının üstündeki kitabede yapım tarihi H.1235 M.1878 belirtilen yapının bu dönemde, alt kot avlu duvarları, kaya oda mekanlar ve bu mekanların önünde bulunan kesme taş revaklardan oluştuğu düşünülmektedir (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Alt kot (-3.26 kotu) I. dönem restitüsyon projesi plan şeması

Alt kot avluya bakan kaya odaların önlerinde kemerli bir revak sırasının olduğu yapıdan gelen izlerden anlaşılmaktadır (Şekil 4.7, 4.8).

Şekil 4.7. Z01 No'lu oda önündeki kemer izi

Şekil 4.8. Z11 No'lu oda önündeki kemer izi

Z01 No'lu oda; kesme taştan yapılmış bu mekan kaya odaların önlerine sonradan eklenmiştir. Yaz mutfağı olarak kullanılmıştır. Üzeri üç adet kemerle desteklenmiş beşik tonoz ile örtülmüştür.Yapıdan gelen kemer izlerine göre beşik tonoz örtü tamamlanmıştır (Bkz. Ek 6.2, 6.3, 6.7 I. Dönem Restitüsyon Projesi).

Z08 No'lu odanın şirahane olduğu, mekan içerisinde yer alan tuf kayadan oyulmuş tekneden anlaşılmaktadır (Bkz. Ek 6.2, 6.3, 6.6 I. Dönem Restitüsyon Projesi).

Z05 No'lu odanın batı duvarı yıkılmış olduğundan, giriş kapısının formu ile bu duvarda bir penceresi olup olmadığı tespit edilememiştir. Mekanın yol kotundan 1.16 m aşağıda olması sebebiyle depo olarak kullanılmış bir mekan olabileceği düşünülmüştür (Bkz. Ek 6.3 I. Dönem Restitüsyon Projesi).

Z10 No'lu oda ahır olarak kullanılmıştır. Bu durum duvarlarda yer alan yemlik olarak kullanılan nişler ile zincir halkalarından anlaşılmaktadır (Şekil 4.9) (Bkz. Ek 6.2, 6.3, 6.7 I. Dönem Restitüsyon Projesi).

Şekil 4.9. Z10 No'lu odadaki yemlik ve zincir halkaları (ahır)

Z11 No'lu odanın kuzey duvarında kesme taştan yapılmış bir ocak bulunduğu eski resimlerden anlaşılmaktadır (Şekil 4.10). Bu mekandan Z10 No'lu odaya geçilen kapı

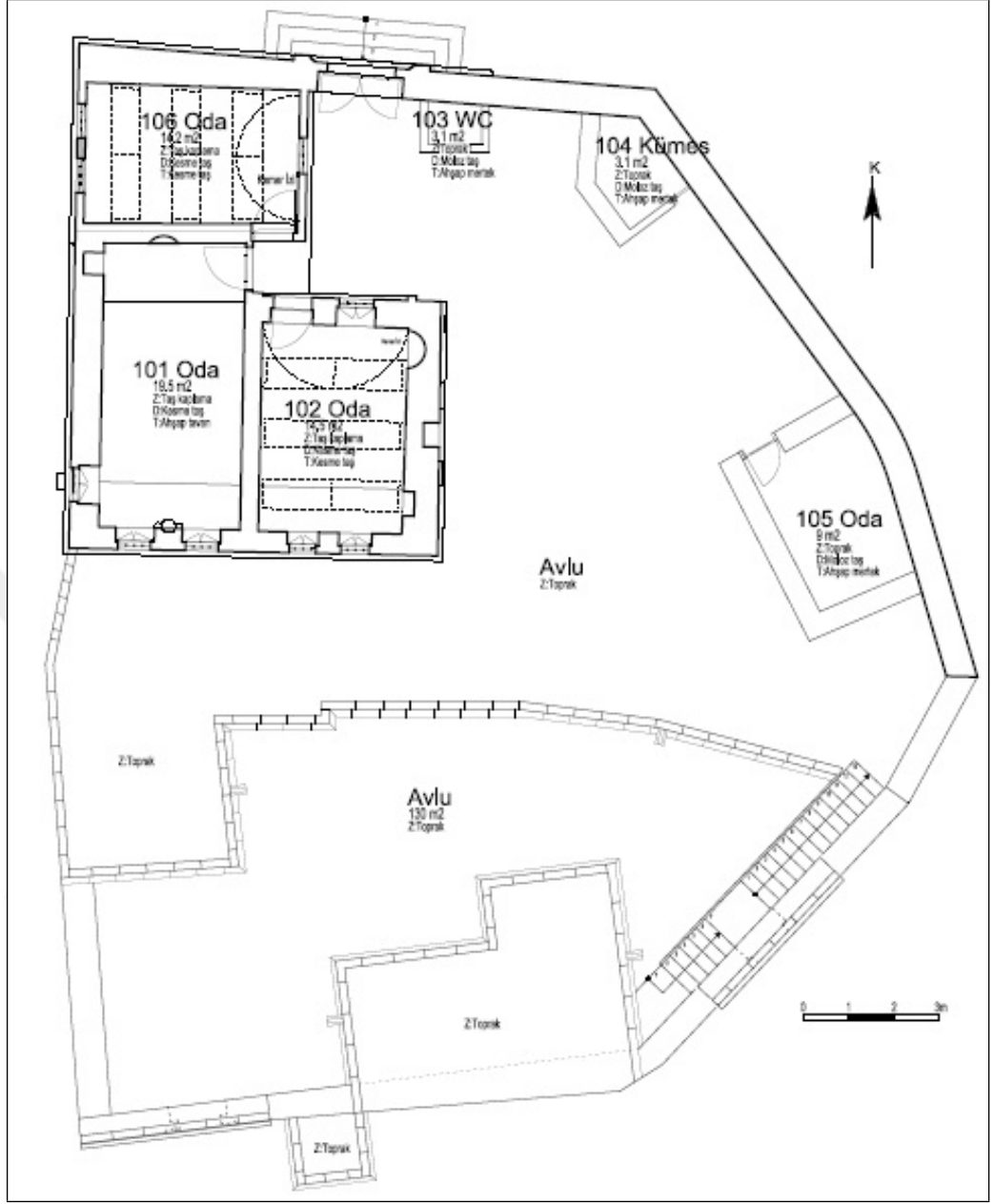
sonradan açıldığı anlaşıldığından, restitüsyon projesinde kaldırılmıştır (Bkz. Ek 6.2, 6.3, 6.7 I. Dönem Restitüsyon Projesi).

Şekil 4.10.Ocağın özgün hali (NKVKBK arşivi)

4.4. II.Dönem Restitüsyonu (1878 Sonrası Dönemi)

1878 döneminde yapıldığı anlaşılan yapının II.döneminde, mekan ihtiyacına göre üst kattaki avlu ve üzerine kesme taş mekanların eklendiği düşünülmektedir. 101, 102, 106 No'lu odaların birbirlerinden farklı tarihlerde yapıldıkları aralarındaki dilatasyonlardan anlaşılmaktadır. Mekan ihtiyacı oldukça plan şemasına yeni odalar eklenmiştir. Bu mekanlardan batı tarafta olan ve tavanı ahşap kaplı 101 No'lu oda ilk yapılan olmalıdır, çünkü diğer iki kemerli odalarda kemerin yaslandığı duvarın kalın bir duvar olması zorunluluğu bu mekanın ilk yapılan mekan olmasını sağlamaktadır (Şekil 4.11).

Şekil 4.11. Üst kot (+0.75 kotu) II. dönem restitüsyon projesi plan şeması

101 No'lu oda üst kotta ilk yapılmış olan odadır. Üzeri çıtalı ahşap tavadır (Bkz. Ek 7.4 II. Dönem Restitüsyon Projesi).

102 No'lu odanın kuzey duvarındaki pencerenin sonradan küçültüldüğü, özgününde daha büyük bir pencere olduğu izlerden anlaşılmaktadır (Şekil 4.12) (Bkz. Ek 7.4 II. Dönem Restitüsyon Projesi).

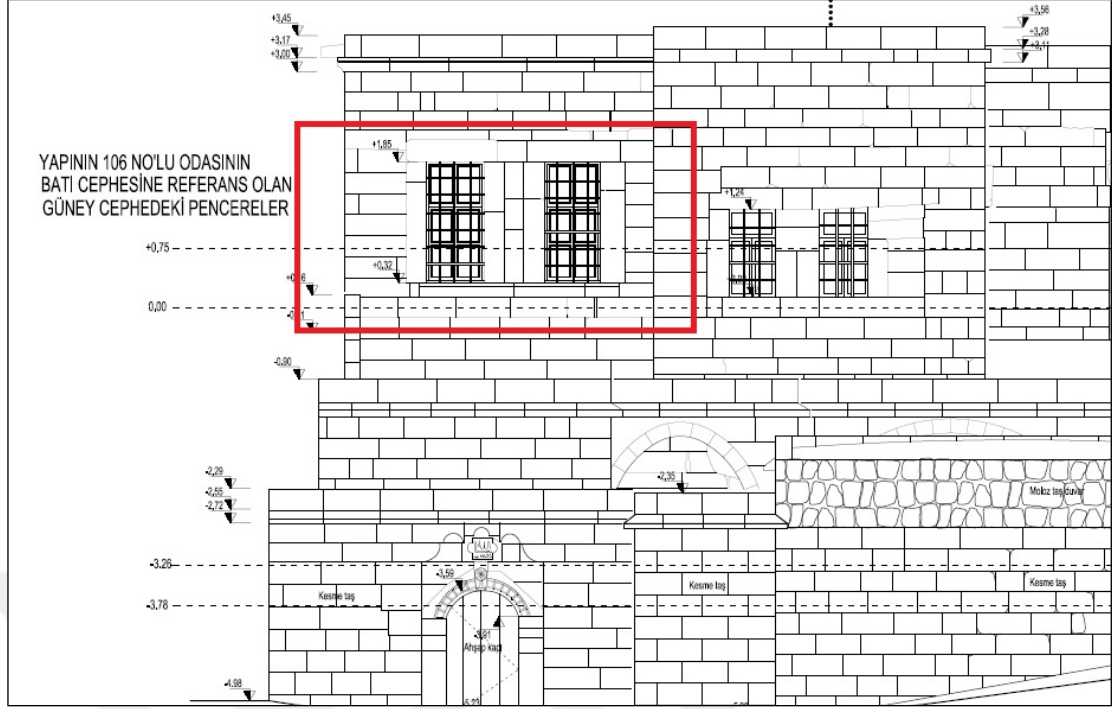

Şekil 4.12. Kuzey duvarında bulunan sonradan küçültülmüş pencere

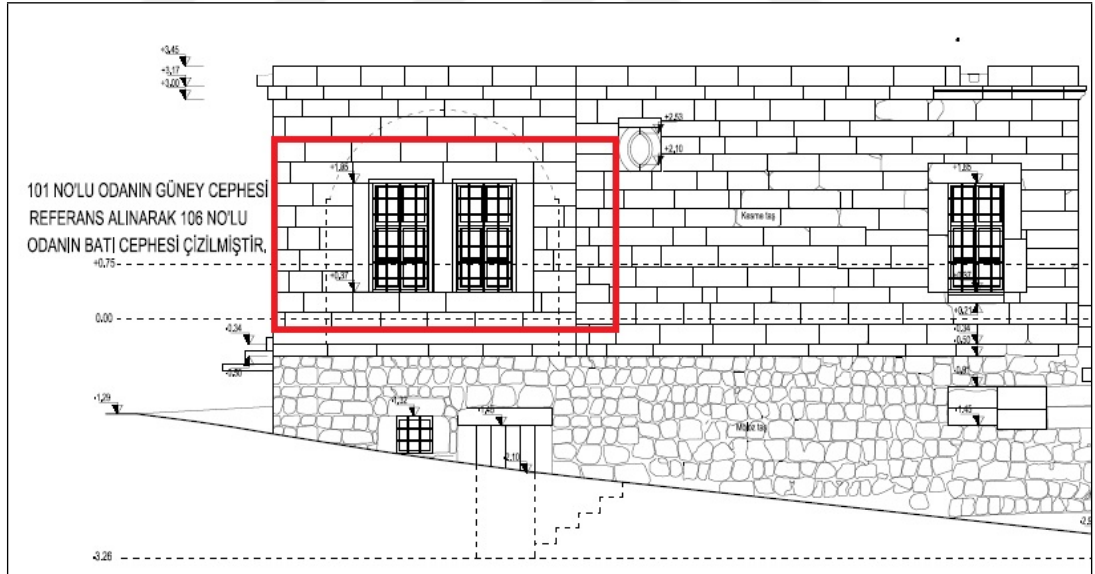
102 No'lu odanın doğu cephe duvarında ve avlu zemin döşemesinde daha önce var olan bir mekanın izine rastlanmamıştır. Dış cephe duvarında bulunan üç adet kemer üzengi taşı ve bir adet niş; buraya ihtiyaç doğrultusunda kemer tonoz örtülü bir mekan yapılacağı düşüncesini doğurmaktadır (Bkz. Ek 1.4 Fotoğraf Albümü).

103, 104, 105 No'lu odalar; hela, kümes, oda olarak kullanılan bu mekanlar üst kot avlu duvarının yanına sonradan ihtiyaç dahilinde eklenmiştir (Bkz. Ek 7.4 II. Dönem Restitüsyon Projesi).

106 No'lu odanın üzerinin kemerli olduğu, doğu duvarı üzerinde bir penceresi olduğu yapıdaki izlerden (Bkz. Ek 1.6 Fotoğraf Albümü), batı duvarındaki iki adet pencere ise yapı içi karşılaştırmalı çalışmaya göre çizilmiştir (Şekil 4.13, 4.14).

Şekil 4.13. 101 No'lu odanın güney cephesi

Şekil 4.14. 106 No'lu odanın batı cephesi

Z06 No'lu oda (samanlık) ile Z08 No'lu oda (şirahane) arasında sonradan hijyen amaçlı yapıldığı düşünülen kesme taş duvar bulunmaktadır (Şekil 4.15) (Bkz. Ek 7.2, 7.3, 7.9 II. Dönem Restitüsyon Projesi).

Şekil 4.15. Sonradan yapılmış kesme taş duvar

Z12, Z13 No'lu odaların avlunun güney tarafında tek kat kesme taş ile örülmüş oldukları eski fotoğraflardan anlaşılmaktadır. Tek sıra duvarlarının olması ve herhangi bir kemer izinin olmaması sebebiyle bu mekanların üzerleri ahşap mertekler ile kapatıldığı düşünülmüştür. Z12 No'lu odanın güney duvarında iki adet niş, Z13 No'lu odanın güney duvarında üç adet niş bulunmaktadır. Bu mekanların 1878 dönemi sonrasında alt kot avluya eklendikleri söylenebilir (Şekil 4.16, 4.17) (Bkz. Ek 7.2,7.3 II. Dönem Restitüsyon Projesi).

Şekil 4.16. Alt kot avlunun güney duvarındaki mekanlar (NKVKBK arşivi)

Şekil 4.17. Alt kot avlunun güney duvarındaki mekanlar (NKVKBK arşivi)

Z14 No'lu kesme taştan yapılmış olan odanın mülkiyet sınırının dışında kaldığı ve kesme taştan yapılmış bu mekanın hela olarak kullanıldığı Nevşehir Kültür Varlıklarını

Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü arşivinden elde edilen eski fotoğraflardan anlaşılmaktadır (Şekil 4.18, 4.19).

Şekil 4.18. Güney cephede giriş kapısının doğu yönünde bulunan helanın fotoğrafı

Şekil 4.19. Alt kot avlu güney duvarından helaya açılan ahşap kapının fotoğrafı

Alt kot ve üst kotta yer alan avluların birbirilerine, alt kot avlunun güneydoğu tarafında yer alan bir merdiven ile bağlandığı buradaki izlerden anlaşılmaktadır.

Bu kısımda yer alan avlu giriş kapısının bu merdivenin ara sahanlığına açıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 4.20).

Şekil 4.20. Avlu duvarı üzerindeki merdiven izi

Yapının kuzey cephesinde günümüzde yıkılmış durumda olan 106 No'lu odanın kemer üzengi taşlarının başlangıç yönü ve boyutlarına göre tamamlama önerilmiş, kuzey cephesine pencere tasarlanmamış ve sağır bırakılmıştır. Tamamen kesme taştan yapılmış olan avlu giriş kapısı ve avlu duvarındaki taş kayıpları da yapıdan gelen izlere göre tamamlanmıştır.

Batı cephesinde görünen silme ve çörten detayı yapıdan gelen izlere göre tamamlanmış olup 101 No'lu odaya ait olan kapatılmış pencere yeniden açılmıştır. 106 No'lu odanın batı cephesinde, yapıdaki mevcut pencerelerden yararlanılarak, iki adet pencere önerilmiştir.

Avlunun güneydoğu cephesinde bulunan, sonradan kapatılmış olan yuvarlak kemerli kapı açılmıştır. 106 No'lu odanın doğu cephe duvarına yapıdan gelen izlere göre bir adet pencere önerilmiştir. 102 No'lu odanın doğu cephesinde bulunan üç adet kemer üzengi taşı ve bir adet nişin varlığı, eskiden burada bir mekan olması ihtimalini doğursa da yerinde yapılan inceleme neticesinde herhangi bir yapı izine rastlanmamıştır.

Yapının cephelerinde değişikliğe neden olabilecek büyük müdahaleler bulunmamaktadır. Yapının güney cephesine bakan 101 ve 102 No'lu odaların yapım sistemleri birbirinden farklı olup ihtiyaç dahilinde 102 No'lu odanın 101 No'lu odaya

eklendiği düşünölmektedir. Güney cephede yer alan giriş kapısı ahşap tek kanatlıdır ve girişin doğusunda eski fotoğraflardan anlaşılan hela mekanı bulunmaktadır. Hela mekanı günümüzde mevcut değildir.

5. RESTORASYON PROJESİ

Teze konu olan sivil mimarlık örneği yapının korunması sağlanabilmesi ve özgünlüğünü sürdürülebilmesi için temizleme, sağlamlaştırma, güçlendirme, yenileme, yeniden yapım ile yeni bir işlev verilerek yeniden kullanım önerilmiştir.

5.1. Yapıya ait Müdahaleler

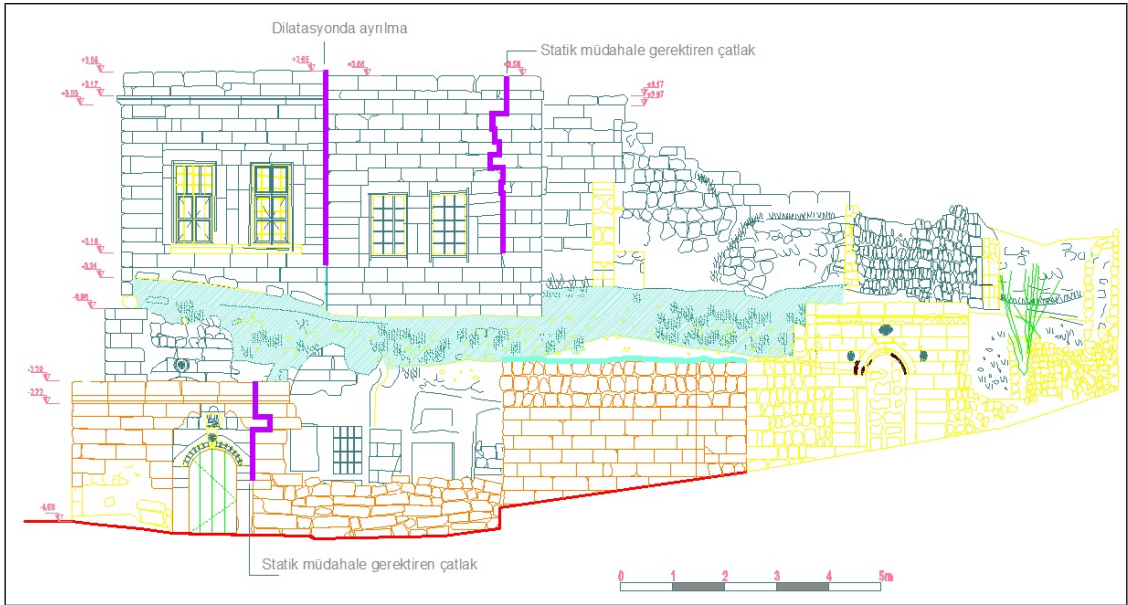
5.1.1.Sağlamlaştırma

Mevsimplere bağlı olarak değişen yer altı su seviyesinin oluşturduğu nem yapının temel ve duvarlarına etki ederek çiçeklenme, mantar ve yosun oluşumuna neden olmuştur. Mevsimsel sıcaklık farklarından dolayı yapı malzemelerinde çatlaklar ve derz boşalmaları oluşmuştur (Zakar, L., Eyüpgiller K.K. 2015). Moloz taş ve kesme taştan yapılmış avlu duvarlarında, toprak kotuna yakın yerlerde derz boşalmaları mevcuttur. Zeminden kaynaklanan su ve nem derzlerin boşalmasına sebep olmuştur. Taş duvarlarda görölen çatlaklar ve derz boşalmaları için öncelikle yüzey derzleri temizlenecektir. Açılan derzler su ile nemlendirilerek uygun kireç harçla derzlenecektir. Kireç harcının içeriği yapılacak olan malzeme analizlerinin sonuçlarına göre belirlenecektir.

Yapının birçok yerinde özellikle avlu duvarını oluşturan kesme taş ve moloz taş yüzeylerde erime, aşınma ve kopma gibi eleman eksilmesi görölmektedir. 0-5 cm arasındaki erime ve aşınmalarda herhangi bir müdahale yapılmayacak, 5-10 cm arasındaki aşınmalarda çürüyen kısım yerine taş tozu ve kireç tamamlama harcı ile plastik tamamlama yapılacak, 10-15 cm arasındaki aşınmalarda aşınan yüzeye kaplama yapılacak, 15 cm ve daha derin aşınmalarda ise blok taş değişimi yapılacaktır.

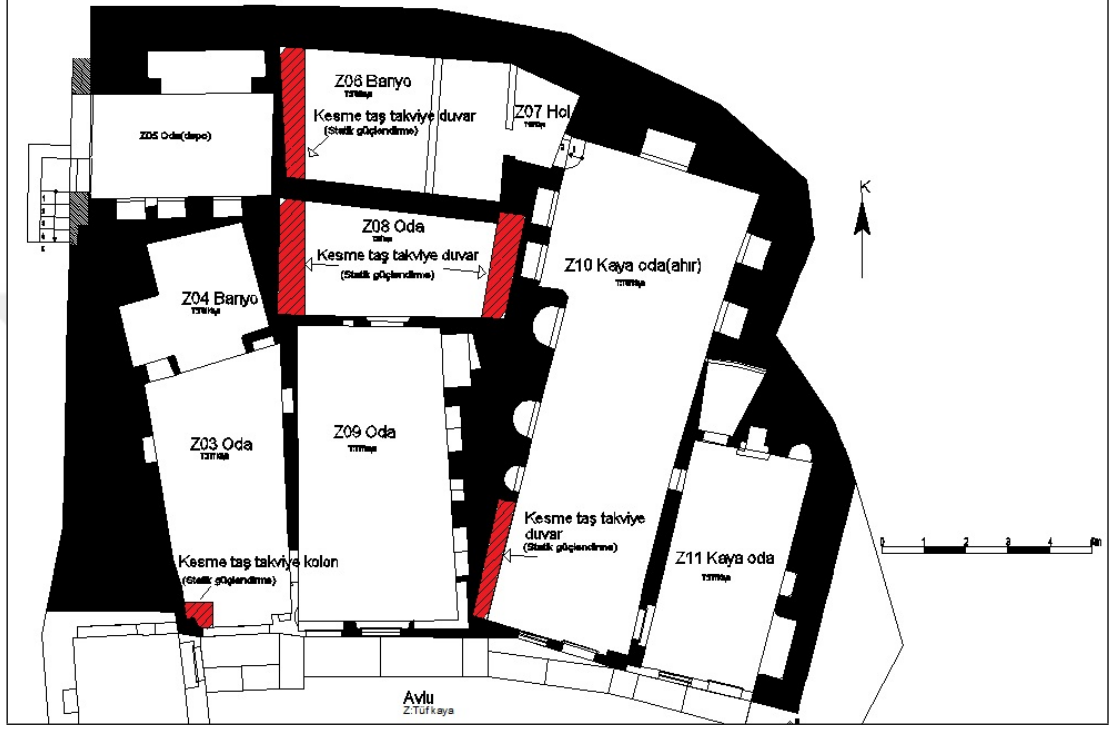
Z09 No'lu odanın penceresi ve üst kot avluya çıkışı sağlayan merdivenin sahanlığına açılan avlu kapısı kesme taşla örülerek kapatılmıştır. Muhdes olan bu dolgular sökülerek özgün boşluklar açığa çıkarılacaktır.

Yapının uzun süredir kullanılmaması, üst örtüden kaynaklı nem ve su problemi, üst katta kesme taştan yapılmış odalarda çatlama, ayrılma gibi statik sorunlar oluşmasına sebep olmuştur. Üst kat doğu yönünde yer alan odanın güney duvarları üzerinde çatlak, üst kattaki her iki odanın dilatasyonu üzerinde meydana gelen ayrılma, 101 No'lu odanın batı duvarı üzerinde görülen çatlak, alt avlunun güney giriş kapısı üzerinde görülen çatlak ve ayrılma bu sorunların başlıcalarıdır. Yapılacak yöntemlerden biri, çatlakların cam bantlarla izlenerek, çatlağın hareket durumunun irdelenmesi ve çatlakların malzeme analiz raporu sonuçlarına göre hazırlanacak harçla enjeksiyon yöntemiyle doldurularak, çatlağın oluştuğu taşlara paslanmaz çelik çubuklarla dikiş atılmasıdır. Paslanmaz çelik çubukların boyut, aralık ve taşa girme derinlikleri hazırlanacak statik raporlar esas alınarak belirlenmelidir. 101 ve 102 No'lu odaların dilatasyonunda meydana gelen ayrılmanın önüne geçilebilmesi için mekanlar taş parapet hizasından çerçevelenerek demir gergilerle birbirine bağlanabilir. Bu konuda inşaat mühendisleri ile ortak hareket edilmelidir (Şekil 5.1).

Şekil 5.1. Yapının güney cephesi

-3.78 ve -3.26 kotlarında yer alan kayadamların üst kotunda oluşan hareketli yüklerle karşı gerekli rijitliğin sağlanabilmesi için Z03, Z06, Z08, Z10 No'lu kayadamlara statik güçlendirme amaçlı kesme taş duvar takviyesi önerilmiştir. Z06 ve Z08 No'lu mekanlar arasındaki duvar kalınlığı artırılarak 50 cm'e çıkarılmıştır (Şekil 5.2).

Şekil 5.2. Yapının -3.26 kot planı

Yapıya zarar veren en büyük problem nemdir. Malzemesi toprak olan 101 ve 102 No'lu odaların düz damlarında gerekli yalıtım sağlanamadığı ve toprağın düzenli bakımı yapılmadığı için 101 No'lu odanın ahşap tavanında çürümelere, 102 No'lu odanın kemer tonozunda nemden kaynaklı sıva dökülmeleri, kesme taşlarda erimeler görülmektedir. Üst örtüden kaynaklı bu problemlerin giderilmesi için damdaki bitki temizliği yapıldıktan sonra, moloz dolgu üzeri hasır serilip üzerine yalıtım malzemesi konacak ve üzeri çakıl dolgu, çamur, toprak ile kapatılacaktır.

5.1.2. Temizleme

Fiziksel ve kimyasal yöntemlerle yapı elemanlarındaki aşınmış yüzeylerin ve kirliliğin arındırılmasıdır.

Yapının alt kot avlusunda bulunan kaya mekanlarda aşınan, eriyen kaya yüzeyleri, iç mekanlarda fırın ve ocak olan yerlerde dumandan kaynaklanan, 101 ve 102 No'lu mekanlarda kireç badana ile yapılmış duvar yüzeyleri, dış cephe kesme taş yüzeylerde atmosfer koşullarından oluşan kirlilik tel fırça veya dişli el tarağıyla taraklanarak temizlenmesi önerilmektedir.

Yapının taş ve kaya yüzeylerinde su sorunundan kaynaklı bitkilenmeler ve renk değişimi görülmektedir. Duvarlar üzerinde oluşan bitki ve ağaç köklerinden salgılanan asit bileşenleri, duvarın yapısını bozmaktadır. Duvar yüzeylerinde oluşan bitkiler mekanik yöntemlerle temizlenecektir. Bitki köklerinin tamamının öldürülmesi, derz boşluklarında hacim kaybına neden olacağından, ilgili uzmanlara danışılarak, yapılacak müdahaleye birlikte karar verilmesi gerekmektedir.

Kararma, kirlenme görülen yüzeylerde laboratuvar ortamında kirlilik tabakasının altındaki yüzeye, temizleme işlemi sırasında zarar verilmemesi için uzmanlarınca belirlenen yöntemler uygulanacaktır.

Özgün malzemeye zarar veren çimento karışumlu derz uygulamaları raspa yapılarak temizlenecek sonrasında yöreye özgü taş kırığı ve kireçten oluşan özgün harç ile koruyucu derz uygulaması yapılacaktır.

Yapının tüm ahşap yapı elemanları öncelikle fırça, spatula, zımpara kullanılarak mekanik temizlik yapılacaktır. Ahşap elemanlarda uzmanları tarafından böcek tespiti yapılacaktır. Böcek tespit edilen ve taşıyıcı özelliğini yitirmemiş durumda olanlara ahşap elemanlara uzmanları tarafından fumigasyon işlemi yapılarak böcekler öldürüldükten sonra sağlamlaştırılarak özgün ahşap malzeme korunacaktır. Taşıyıcı özelliğini yitiren ahşap elemanlar aynı cins, ebat ve formda restorasyon projesi

detaylarına uygun olarak, emprenyeli ahşap kullanılarak yenilenecektir. Böcek barındırmayan sağlam durumdaki ahşap elemanlara yerinde empenye işlemi yapılacaktır.

Ayrıca yapıda bulunan metal elemanların pas ve korozyondan korunması için pas sökücü astar uygulanarak, koruyucu boya ile boyanması önerilmiştir.

5.1.3.Tamamlama

Yapıda bozulan ya da yok olan yapı elemanlarının restorasyon projesinde tamamlama işlemi; geleneksel malzemeler kullanılarak, yapıdan gelen izler, karşılaştırmalı çalışmalar, sözlü kaynaklar ve benzer dönem yapıları incelenerek hazırlanmış olan restitüsyon projesinin detaylarına uygun olarak yapılacaktır.

Z01 No'lu odanın eksik olan duvarları ile kemerli üst örtüsü tamamlanacaktır.

Yoldan girişi olan Z05 No'lu odanın yıkılmış durumdaki batı duvarı yeniden yapılacaktır.

Z11 No'lu odanın kuzey duvarında bulunan sökülmüş durumdaki ocak kesme taştan yeniden yapılacaktır.Yıkılmış durumdaki giriş duvarı kesme taştan yeniden yapılacak, restorasyon projesinde gösterildiği kapı ve pencere boşlukları bırakılacaktır.

Alt avlunun güneyinde yer alan Z12, Z13, Z14 No'lu odalar restitüsyon projesinde gösterildiği şekilde yeniden yapılacaktır. Kaya odaların önlerinde bir zamanlar var olan ancak günümüzde yıkılmış durumdaki kemerli revaklar yeniden yapılacaktır.

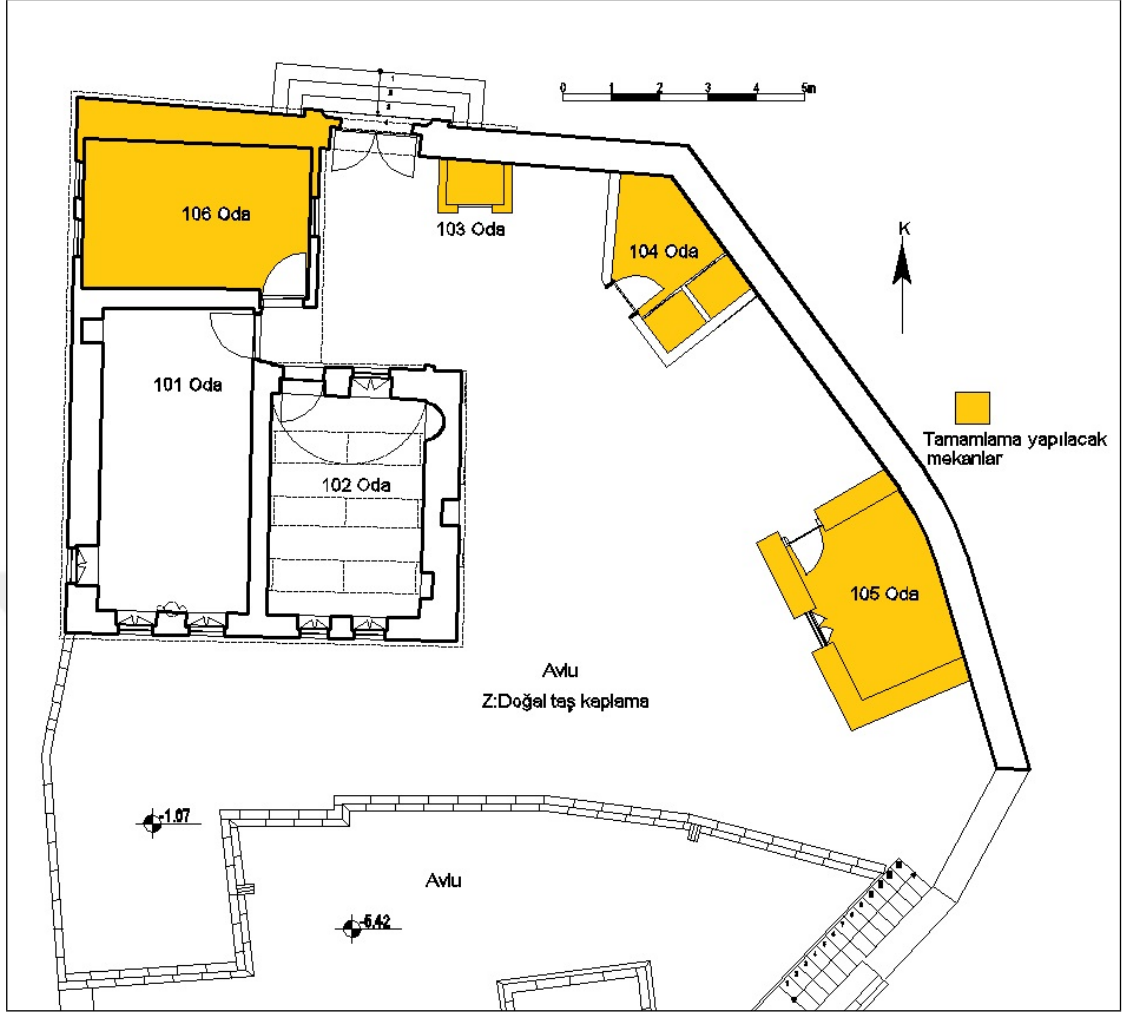
Eksik duvarlar tamamlanacak, üst kota çıkan merdiven basamakları yeniden yapılacaktır (Şekil 5.3).

Şekil 5.3. Yapının -3.78 kotunda tamamlama yapılacak mekanlar

106 No'lu odanın eksik olan batı ve kuzey duvarı ile kemerli tavanı tamamlanacaktır.

Üst kotta yıkılmış durumdaki avlu giriş yapısı tamamlanarak, avlu duvarının üzerine taştan yapılmış harpuşa konulacak, 103,104,105 No'lu odalar sökülüp yeniden yapılacaktır (Şekil 5.4).

Şekil 5.4. Yapının +0.75 kotunda tamamlama yapılacak mekanlar

Üst avlu zemini doğal taş ile kaplanacaktır. Üst kot avlu zemini altında kalan kayadam mekanların su geçirimsizliğinin sağlanarak yalıtımının yapılabilmesi için avlu zeminin tamamı taş önerilmiştir.

5.2. Kullanıma İlişkin Öneri

Kapadokya Bölgesi'nde bulunan Ürgüp, Mustafapaşa Köyü mimari değerleri ve tarihi ile önemli bir yerleşim merkezidir. Teze konu yapı Mustafapaşa Köyü'nün özgünlüğünü yansıtan, köy merkezine yakın konumda bulunan özel bir yapıdır. Yabancı turistlerin tur güzergahında bulunmaktadır. Sivil mimarlık örneği yapıya yöre halkının da ihtiyaçları doğrultusunda alt kot avluya butik otel, üst kot avluya otel müşterilerinin ve dışarıdan gelen müşterilerinde kullanabileceği cafe+restoran işlevi verilmiştir.

Buna göre;-3.78 kotunda bulunan mekanlar butik otelin yatak odası olarak önerilmiştir.

Z01 No'lu odanın eksik olan duvarları ile kemerli üst örtüsü tamamlanarak yatak odası yapılmış ve Z02 No'lu odaya bakan pencere boşluğu kapıya dönüştürülerek bu mekanla bağlantı sağlanarak banyo yerleştirilmiştir. Z02 No'lu banyonun Z03 No'lu odayla bağlantılı olan kapı boşluğu kesme taş ile örülerek kapatılacak, üzeri özgün tuf kaya tozlarıyla oluşturulacak sıva ile sıvanacaktır. Z02 No'lu banyonun zemin döşemesi ve duvarları yerden 80 cm yüksekliğe kadar seramik kaplanacaktır. Z02 No'lu banyonun +1.78 yüksekliğinde olan tavanı taraklanarak, +2.00 m yüksekliğe getirilecektir.

Z09 No'lu odadan girilen Z03 No'lu odanın kapı boşluğu taş ile örülerek kapatılacak, üzeri tuf kaya sıva ile sıvanacaktır. Dış cepheye bakan pencerelerden doğu tarafta bulunan pencere kapı boşluğu haline getirilerek bağımsız bir otel odası yapılacaktır. Zemin tuf kaya olan sekinin doğu kanadı taraklanacak, zemin doğal taş ile kaplanacak ve Z04 No'lu oda banyo olarak kullanılacaktır. Z04 No'lu banyonun zemin döşemesi seramik, duvarları yerden 80 cm yüksekliğe kadar seramik kaplanacaktır.

Z06, Z08, Z09 No'lu odaları tek bir otel odasına ait olacak şekilde birbiyle bağlantılı tasarlanmıştır. Z09 No'lu oda yatak odasının oturma+dinlenme kısmı olarak düşünülmüş, Z08 No'lu oda yatak odası yapılmıştır. Z06 ile Z08 No'lu odaları ayıran kesme taş duvardaki pencere boşluğu kapıya dönüştürülerek Z06 No'lu odaya geçiş sağlanmıştır. Günümüzde hiçbir yerden ışık almayan ve karanlık olan Z06 No'lu oda kesme taş duvar ile restorasyon projesinde gösterildiği şekilde bölünerek iki adet banyo/wc haline getirilecektir. Özgün kaya duvar ve tavanlar korunarak, zemin döşemesi doğal taş yapılacaktır. Z06 No'lu banyoların zemin döşemesi seramik, duvarları yerden 80 cm yüksekliğe kadar seramik kaplanacaktır.

Z10 No'lu oda otel odası olarak kullanılacaktır. Girişin batısında yer alan kesme taştan yapılmış olan yemlik sökülecektir. Daha önce ahır olarak kullanılması sebebiyle erimiş ve çürümüş olan tuf kaya yüzeyler dişli el tarağı ile taraklanacaktır. Zemin doğal taş ile kaplanacak, giriş kapı ve pencere boşlukları kesme taştan yeniden yapılacaktır. Bu

mekanda yer alacak olan banyo/wc Z06 No'lu odanın bir kısmı bölünerek oluşturulacaktır.

Z11 No'lu oda otel odası olarak kullanılacaktır. Mekanın kuzey duvarında sökülmüş durumda bulunan ocak kesme taştan restorasyon projesi detaylarına uygun olarak yeniden yapılacaktır. Yıkılmış durumdaki giriş duvarı kesme taştan yeniden yapılacak, restorasyon projesinde gösterildiği kapı ve pencere boşlukları bırakılacaktır. Mekanın duvarlarında erimiş ve dökülmekte olan tuf kaya yüzeyler dişli el tarağı ile taraklanacak, zemin doğal taş ile kaplanacaktır. Bu mekanın kuzeyindeki büyük niş banyo haline getirilerek kullanılacaktır.

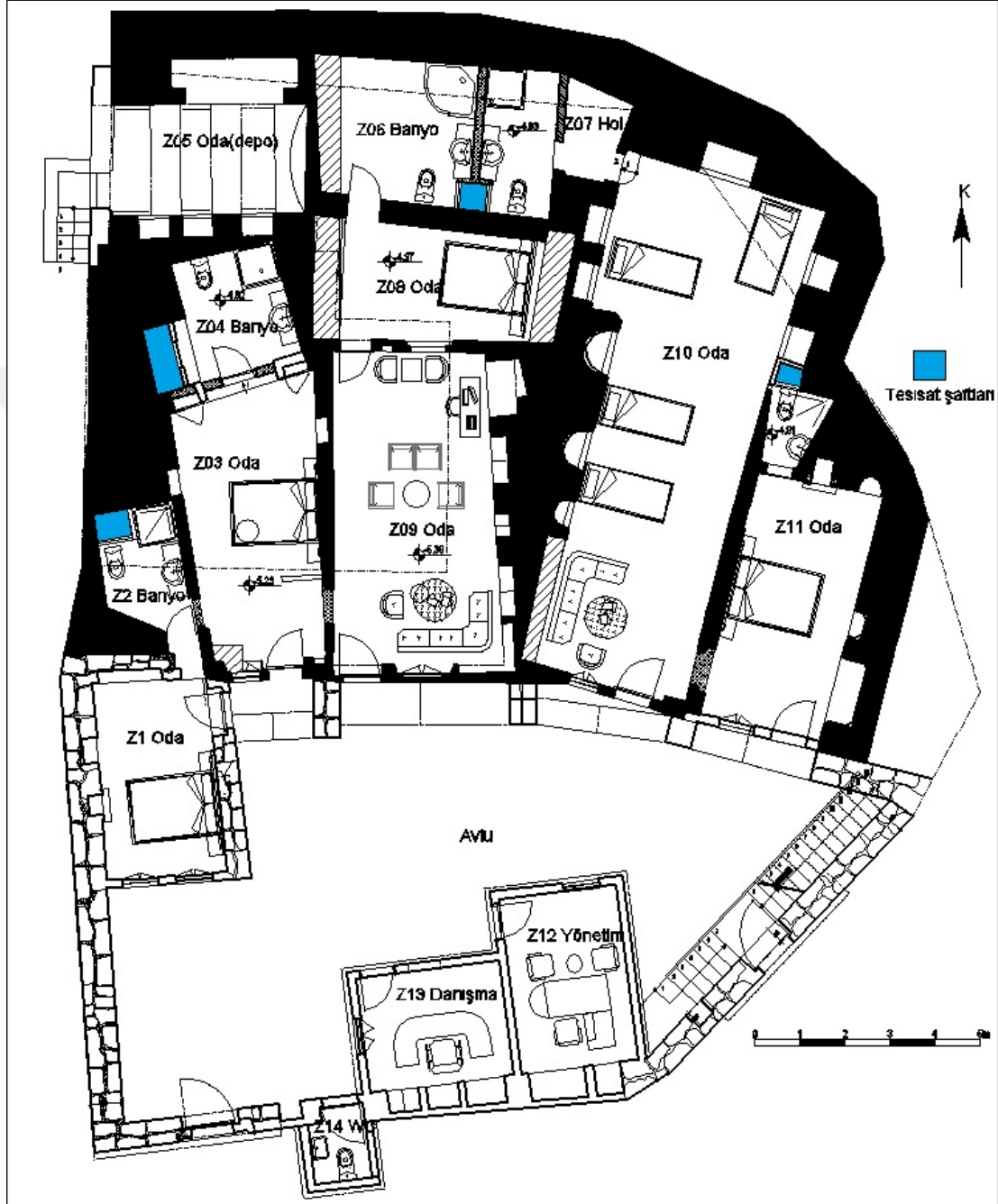
Avlunun güney tarafında yer alan Z12 ve Z13 No'lu odaları danışma ve kayıtların yapıldığı, otelden ayrılırken paranın ödendiği mekanlar olarak kullanılmak üzere yeniden yapılacaktır. Günümüzde var olmayan, özgününde tek kat kesme taştan yapılmış ve üstleri ahşap merteklerle kapatılmış olan bu mekanlar, restorasyon projesindeki detaylarına göre yeniden inşa edilecektir (Bkz. Ek 9.2, 9.3 Restorasyon Projesi).

Günümüzde var olmayan ancak eski fotoğraflardan varlığı anlaşılan alt avlu giriş kapısının doğusunda yer alan kesme taştan yapılmış, tuvalet olarak kullanılan Z14 No'lu mekana personel wc işlevi verilerek restorasyon projesindeki detaylarına göre inşa edilecektir. Z14 No'lu tuvaletin zemin döşemesi ve duvarları, yerden 80 cm yüksekliğe kadar, seramik kaplanacaktır.

-3.26 kotundaki Z05 No'lu oda depo olarak kullanılacak, yüzeydeki erime ve çürümeler taraklanacak ve zemin doğal taş ile kaplanacaktır. Depo mekanının yıkılmış durumdaki batı duvarı yeniden yapılarak, yol kotuna çıkmak için kesme taş basamaklardan oluşan bir merdiven odanın önüne eklenecektir (Bkz. Ek 9.3 Restorasyon Projesi).

Butik otelin yatak odalarına ihtiyaç doğrultusunda tasarlanan -3.78 ve -3.26 kotundaki ıslak hacimler, bu hacimlere göre yerleri belirlenen tesisat şaftları, odaların tefriş

düzeni, statik güçlendirme amaçlı takviye kesme taş duvarlar ve işlev şeması Şekil 5.5'te gösterilmiştir.

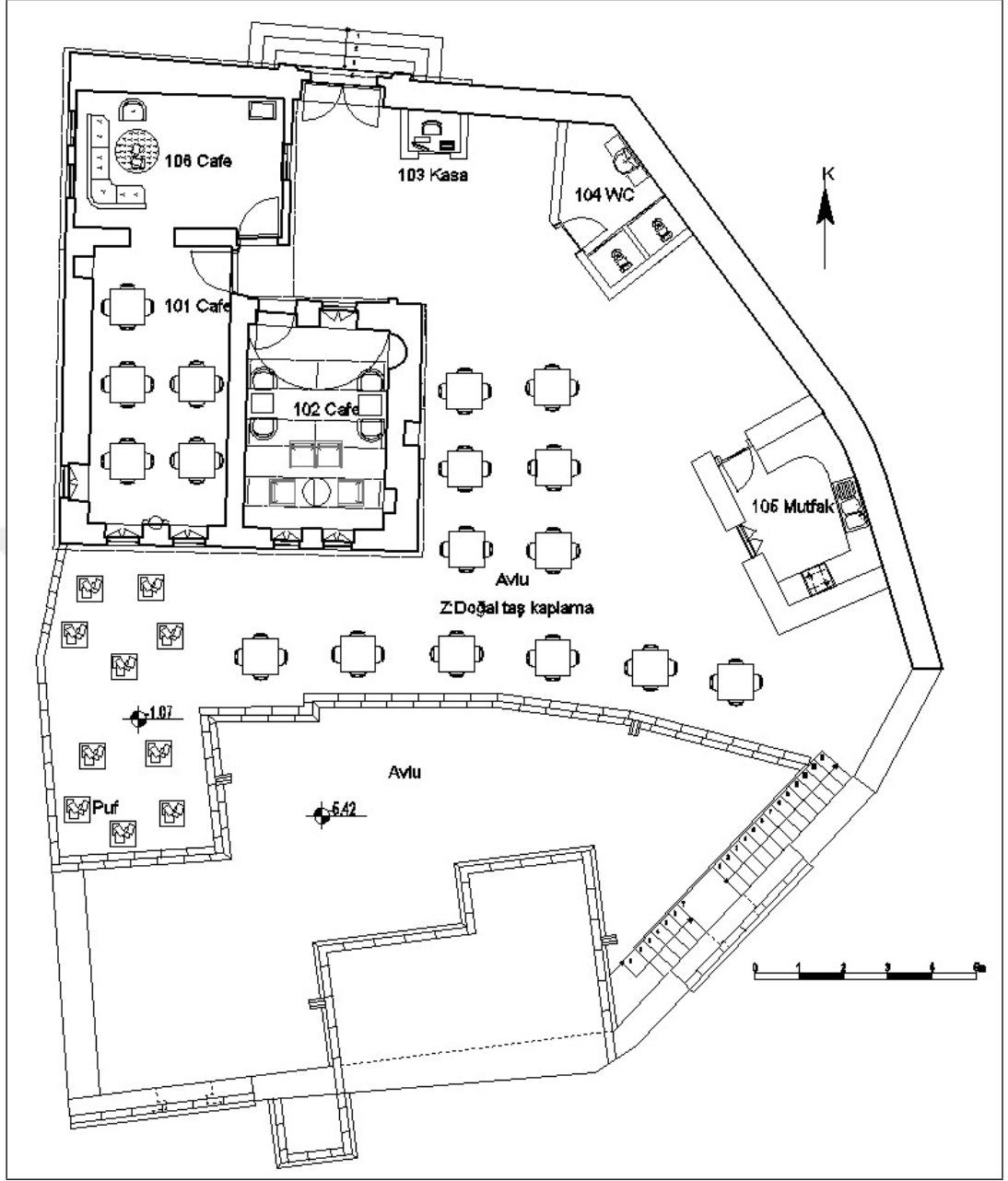

Şekil 5.5. Yapının -3.78, -3.26 kotları plan şeması ve tesisat şaflarının gösterimi

Yapının +0.75 kotlu üst avlusunda bulunan mekanlara bir bütün olarak hizmet verecek şekilde otel müşterilerin ve dışarıdan gelecek olan müşterilerin de yararlanabileceği cafe+restoran fonksiyonu uygun görülmüştür. Otelde kalan müşterilerin restoran katına

çıkışı sağlayan merdiven basamakları restorasyon projesindeki detaylarına göre yeniden yapılacaktır. Dışarıdan gelen müşteriler üst kot avlu kapısını kullanarak restorana ulaşabilecektir.

106 No'lu odanın eksik olan batı ve kuzey duvarı ile kemerli tavanı tamamlanacaktır. 101 No'lu odanın kuzey duvarında bulunan niş kapı boşluğuna dönüştürülerek 106 No'lu odaya geçiş sağlanmıştır. 101,102,106 No'lu odaları yemek yeme, oturma birimleri olarak işlevlendirilmiştir. 103 No'lu oda restoranın kasa birimi, 104 No'lu oda bay/bayan wc, 105 No'lu oda ise mutfak olarak tasarlanmıştır. Sökülüp yeniden yapılacak olan 104 No'lu odada işlev gereği mekansal büyüme yapılmıştır (Şekil 5.6) (Bkz. Ek 9.3 Restorasyon Projesi).

Şekil 5.6. Yapının +0.75 kotu plan şeması

Yasal ve idari anlamda yapının restorasyon projesi değerlendirildiğinde; yapının iki farklı parselde oturduğu, parsel sınırının dışında kalan alanlara kayaodaların devam ederek taşıdığı anlaşılmaktadır. 42 pafta, 5005 ve 5006 parsellere oturan yapı bütünlüğünü koruyan, sivil mimarlık örneği bir yapıdır. Yapının bütünlüğünün korunması ve yürürlükteki imar mevzuatı açısından aynı mal sahibine ait 5005 ve 5006 parsellerin tevhid edilerek, yola ve komşu parsellere taşınan mekanlar için ilgili belediyesi ve mülk sahiplerinden muvaffakat alınması gerekmektedir.

6. SONUÇ

Kapadokya Bölgesi'nde, Ürgüp'e bağlı Mustafapaşa Köyü'nde yer alan teze konu yapı yörenin kimliğini yansıtan, kayaoyma ve taş tekniğinin birlikte kullanıldığı sivil mimarlık örneği bir yapıdır.

Kapadokya'nın en özgün yerleşimlerinden biri olan Ürgüp'e bağlı Mustafapaşa Köyü'nde yaşayan Ortadoks ve Müslüman Osmanlı halkı, 1924 Mübadele öncesinde, aynı mahallede, benzer kültüre sahip olarak, uyum içinde yaşamışlardır. Mustafapaşa Köyü'ne bakıldığında ilk olarak evlerin cephelerindeki taş işçiliğinin pitoresk görünümü dikkat çekmektedir. Bu zengin mimari dokunun tarihi ve kültürünün araştırılmasında, ünlü tarihçi Kapadokyalı Evangelia Balta'nın 2007 yılında yayımlanan "Sinassos, Mübadeleden Önce bir Kapadokya Kasabası" adlı kitabı teze referans olan en önemli kaynaklardan biridir.

Sinassos konutlarında dikkat çeken karakteristik eyvanlar, çıkmalar, özgün taş işçiliği mülk sahibinin ekonomik gelir düzeyine göre şekillenmiştir. Avlu çevresinde oluşan kayaoyma birimler zamanla büyüme potansiyeli göstererek, dinamik bir etki yaratmaktadır. Kayaoyma ve yığma taş işçiliğinin özgün uyumuyla şekillenen mimari dokunun çatı yorumu, 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile bozulmaya başlamıştır.

Bölgede yapılan yanlış restorasyon uygulamaları, terk edilmiş harap yapılar, yöre halkının bilinçsizliği Mustafapaşa Köyü'ne (Sinassos) zarar vermektedir. Öncelikle toplumda koruma bilincinin geliştirilerek, yöre halkının bu konuda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Tez kapsamında; iklimsel, biyolojik, fiziksel etkenler ile insan kaynaklı nedenlerle özgün kimliği bozulmaya başlayan yapının korunarak kullanımının sağlanması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi için restorasyon önerisi getirilmiştir.

Yapının mevcut durumunun tespitine yönelik rölöve çizimleri, fotoğraf albümü, hasar, malzeme analiz paftaları hazırlanmıştır. Daha sonra giriş kapının üzerindeki kitabeden yapım tarihi tespit edilen yapının özgün durumu araştırılarak 1878 dönemi ve 1878 sonrası dönemi olmak üzere iki dönem restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Rölöve çizimleri üzerinde yapılan çalışmalar ile yapının restorasyonuna yönelik müdahale analiz yöntemleri belirlenmiştir. Yapının işlevlendirilmesinde, Mustafapaşa Koruma Amaçlı İmar Planı Hükümleri'nde belirlenen plan notlarına uygun, yapının bölgeye kazandırılmasına yönelik yeniden kullanım önerilmiştir.

Günümüzde kullanılmayan yapının restorasyonu ve işlevlendirme aşamalarında yöre halkının ihtiyaçlarına cevap verebilecek ve turizmin gelişebilmesinde etkili olacak bir yaklaşım ele alınmıştır. Butik otel+cafe olarak tasarlanan yapının restorasyonu yörenin özgün kimliğini yansıtarak, bölgede yapılacak restorasyon uygulamalarına örnek teşkil etmesi amaçlanmıştır.

Yapının onarım aşamasında kullanılacak teknik yöntemler, geleneksel malzemeye uyum sağlayarak, estetik kaygı yaratmayacak, restorasyon sonrasında da sürdürülebilir kavramı ön plana çıkararak, özgün yapım tekniğinin yaşatılmasını sağlayacaktır.

Bu yaklaşım bölgeye gelen turistlere konaklama imkanı vererek, yöre halkının kültürel değerlerini, mimari kimliğini daha yakından tanıma fırsatı bulmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akman, S.T. 1985.** The preservation and rehabilitation project of “Yeni Mahalle”, Mustafapaşa. *Yüksek Lisans Tezi*, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık AnaBilim Dalı, Ankara.
- Akurgal, E. 1985.** The great civilisations of Anatolia: Arts of Cappadocia, Ed. Giovannini, L. Barrie and Jenkins, London, s.17-27.
- Akyürek, E. 1998.** M.S. IV.-XI. yüzyıllar Kapadokya’daki Bizans: Kapadokya, Ed. Sözen, M., Ayhan Şahenk Vakfı, İstanbul, s. 226-395.
- Andalfato, U., Zucchi, F., 1971.** The physical setting: Arts of Cappadocia, Ed. Giovannini, L. Barrie and Jenkins, London, s. 51-61.
- Anonim 2007.** Kapadokya’nın uyuyan güzeli Mustafapaşa, Sinasos mevcut durum raporu ve eylem planı. 2. Basım. Mustafapaşa Yerel Gündem 21 Kent Konseyi, 2007. M Grup Matbaacılık A.Ş., Kayseri.
- Anonim2016a.**https://sites.google.com/site/neturgup/15-sinasos-houses_b.jpg(Erişimtarihi:03.06.2016).
- Anonim 2016 b.** <http://yuceltanyeri.blogspot.com.tr/2009/05/sinasos.html>(Erişim tarihi: 03.06.2016).
- Anonim2016c.**<http://www.kaphib.org/en/culturalbequest//ayanikolamanastiri>(Erişimtarihi:03.06.2016).
- Anonim 2016 d.** <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44423/dunya-miras-listesi.html> (Erişimtarihi:03.06.2016).
- Anonim2016e.**https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b3/UrgupMustafapaşa%2C_Nevşehir_haritasi.svg (Erişim tarihi: 03.06.2016).
- Asvesti, M., 1980.** Epangelmatikes Asholies ton Hellenon tes Kappadokias, Epikerotita, Atina.
- Ayaşlıgil, T. 2003.** Nevşehir ili Kapadokya bölgesi doğal peyzaj özellikleri: Kapadokya üzerine, Editörler: Turgut, S., Yakar, H., Özügül, D., Üzbek H., Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, s. 5-7.
- Balta, E., 2007.** Sinasos, mübadeleden önce bir Kapadokya kasabası. Bir Zamanlar Yayıncılık, İstanbul, s. 240.
- Berk, Ö. 1990.** Ev pansiyonlarında standart oda üretimi araştırması ve Mustafapaşa (Sinassos) örneği. *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık AnaBilim Dalı, İstanbul.
- Çekiç, G. 2008.** Kapadokya’da yeraltı yerleşmelerinin yerseçimi oluşumu günümüzde planlamaya etkisi, Kaymaklı - Derinkuyu örnekleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama AnaBilim Dalı, Konya.
- Demir, Ö. 2000.** Kapadokya medeniyetinin beşiği. Ajans Türk AŞ., Nevşehir, s. 100.
- Erençin, A.1979.** Kapadokya yerel konutlarında turizme yönelik yenileme çalışmalarına bir yaklaşım, örnek: Avcılar Köyü. *Doktora Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Giovannini, L. 1971.** Arts of Cappadocia. Barrie and Jenkins, London, s. 232.
- Görmez, K. 2002.** Kapadokya mevcut durum raporu. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Gülyaz, M. E. 2006.** Kapadokya doğa, tarih, kültür. Retma Yayınları, Antalya, s.168.
- Gürler, G.2007.** Türkiye milli parklarının jeolojisi ve öneri jeopark alanlarının belirlenmesi projesi. Jeoloji Etüdler Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Haldon, J. 2007.** Bizans tarihi atlası. Kitap Yayınevi, İstanbul, s. 360.

- İdil, A.İdil, H. 2004.** Mustafapaşa-Sinasos koruma amaçlı imar planı açıklama Raporu. Th.&İdil Mimarlık Ltd., Ankara.
- Kalaycı, M. 2006.** Geleneksel Ürgüp konutları ve Dereler mahallesi koruma geliştirme önerisi. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karakaya, M. 2007.** Seyehatnamelerde Nevşehir. *Yüksek Lisans Tezi*, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Korat, G. 2003.** Taş kapıdan taç kapıya. İletişim Yayınları, İstanbul, s. 384. Nevşehir Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi
- Okuyucu, D. 2007.** Derinkuyu yer altı şehri. *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Erzurum.
- Ötüken, Y.1987.** Göreme. Basbakanlık Yayınları, Ankara, s. 63.
- Özbay, A. 2005.** Mustafapaşa-Sinasos mevcut durum raporu ve acil eylem planı. Epik Grafik, Ankara.
- Peker, N. O. 1984.** A comparative survey of the contemporary and vernacular houses in the town of Mustafapaşa in Cappadocia, with special reference to their thermal aspects. *Yüksek Lisans Tezi*, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara.
- Roides, Stelios R. 1985.** Sinasos evleri: Kapadokya'daki Sinasos.Londra, s.113-160.
- Roides, S. 1924.** Sinasos Evleri, *H Sinasos Tis Kappadokias*, Agra Publications,Atina.
- Solmaz, F. 2013.** Construction techniques of traditional houses in Nevşehir; case study on ürgüp, Mustafapaşa and İbrahimpaşa. *Yüksek Lisans Tezi*, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Ankara.
- Stea, D.Turan, M. 1993.** Placemaking: the production of built environment in two cultures, G.Britain, s. 382.
- Tekin, N. E.2009.** Mustafapaşa - Haralambos Sultanidis evi restorasyon projesi. *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Texier, C. 1998.** Binbir Kapadokya; gezginlerin Kapadokyası: Kapadokya, Ed. Sözen, M., Mas Matbaacılık İstanbul, s. 486-495.
- Umar, B. 1993.** Türkiye'de tarihsel adlar. İnkilap, İstanbul, s. 865.
- Umar, B. 1998.** Kappadokia. Tükel Matbaacılık, İzmir, s. 212.
- Yerasimos, S. 1986.** Az gelişmişlik sürecinde Türkiye, Tanzimattan 1. Dünya Savaşı'na. Belge Yayınları, İstanbul, s. 517.
- Yıldırım, Z.Ö. 2004.** Sinasos yöresel mimarisi ve 19.yy batılılaşma hareketlerinin konut mimarisine etkileri. *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.
- Zakar, L., Eyüpgiller K.K. 2015.** Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri. Ömür Matbaacılık, İstanbul, s.193.

EKLER

EK 1 Fotoğraf Albümü

EK 2 Rölöve Çizimleri

EK 3 Malzeme Analizi

EK 4 Hasar Analizi

EK 5 Dönem Analizi

EK 6 I. Dönem Restitüsyon Projesi (1878 Dönemi)

EK 7 II. Dönem Restitüsyon Projesi (1878 Sonrası Dönemi)

EK 8 Müdahale Yöntemleri

EK 9 Restorasyon Projesi

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ceyda ÇİFTÇİ

Doğum Yeri ve Tarihi : Adana

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Çorlu Lisesi 2005

Lisans : Çukurova Üniversitesi 2010

Yüksek Lisans : Uludağ Üniversitesi 2017

Çalıştığı Kurum/ Kurumlar ve Yıl : Özel Mimarlık Ofisleri 2010-2012

: NKVKBK 2012-2014

: BKVKBK 2014-

İletişim (e posta) : mimarceyda87@gmail.com